

**ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»**

Навчально-науковий юридичний інститут

Сіщук Л. В.

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ

**методичні вказівки для самостійної роботи
магістрантів 1-го курсу
заочної форми навчання
спеціальності «Право»
спеціалізації «Корпоративне право»**

Івано-Франківськ – 2018

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 7 від 26 січня 2018 р.)

Схвалено Науково-методичною радою навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 3 від 16 лютого 2018 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 9 від 22 червня 2018 р.)

Рецензенти:

Зозуляк Ольга Ігорівна

доктор юридичних наук, доцент кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Васильєва Вікторія Валентинівна

кандидат юридичних наук, науковий співробітник Лабораторії проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України

Сіщук Л. В. Корпоративне управління: методичні вказівки для самостійної роботи магістрантів 1-го курсу заочної форми навчання спеціальності «Право» спеціалізації «Корпоративне право» [текст] / Ліліана Василівна Сіщук. – Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2018. – 61 с.

Методичні вказівки для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Корпоративне управління» розроблені на основі навчального плану підготовки магістра спеціальності 081 «Право» ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника» за спеціалізацією «Корпоративне право». В посібнику викладені програма навчальної дисципліни, завдання для самостійної роботи з дисципліни «Корпоративне управління», які включають короткі методичні рекомендації, що полегшать підготовку студента, переліки питань, які виносяться на самостійне вивчення, практичні завдання для закріплення теоретичного матеріалу, завдання для самоконтролю. До кожної теми також міститься перелік базової та допоміжної літератури, а також розширений перелік нормативно-правових актів, які регулюють відносини, що виникають при здійсненні управління юридичними особами корпоративного типу. Методичні вказівки призначені для студентів та аспірантів.

© Сіщук Л. В., 2018

© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2018

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ».....	5
ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ТЕМ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	10
Тема 1. Поняття і система корпоративного управління.....	10
Тема 2. Принципи корпоративного управління.....	13
Тема 3. Суб'єкти та об'єкти корпоративного управління.....	16
Тема 4. Управління створенням юридичної особи корпоративного типу.....	21
Тема 5. Установчі документи юридичної особи корпоративного типу.....	24
Тема 6. Управління корпоративним капіталом.....	28
Тема 7. Загальні збори акціонерного товариства.....	32
Тема 8. Виконавчий орган акціонерного товариства.....	36
Тема 9. Наглядова рада та інші органи акціонерного товариства.....	39
Тема 10. Органи управління в товариствах з обмеженою і додатковою відповідальністю.....	42
Тема 11. Управління у повних і командитних товариствах.....	45
Тема 12. Особливості управління у виробничих кооперативах та інших юридичних особах корпоративного типу.....	48
ПИТАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	52
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ	59
ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.....	61

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Корпоративне управління» передбачена навчальним планом підготовки магістра спеціальності 081 «Право» (спеціалізація «Корпоративне право») є нормативною і відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Корпоративне управління» є сукупність нормативно-правових актів вітчизняного та зарубіжного корпоративного законодавства, що регулюють відносини, які виникають при здійсненні управління юридичними особами корпоративного типу.

В результаті вивчення дисципліни відповідно до вимог освітньо-професійної програми магістранти повинні:

знати:

- базові поняття корпоративного управління;
- системи та моделі корпоративного управління;
- принципи корпоративного управління;
- особливості формування і управління корпоративним капіталом;
- компетенцію і специфіку функціонування органів управління юридичної особи корпоративного типу;
- форми та функції зовнішньої сфери корпоративного управління;
- основні елементи та принципи корпоративного контролю.

вміти:

- визначати сутність корпоративного управління, його місце в системі права;
- давати правову оцінку системі корпоративного управління;
- застосовувати принципи корпоративного управління в умовах ведення бізнесу;
- оцінювати ефективність корпоративного управління;
- розробляти (вдосконалювати) проекти статутів та внутрішніх положень юридичних осіб корпоративного типу;
- давати юридичну кваліфікацію відносинам, що складаються у сфері корпоративного управління;
- розкривати механізм функціонування органів управління юридичних осіб корпоративного типу (загальних зборів, виконавчого органу, наглядової ради та інших органів);
- застосовувати норми чинного законодавства, що регулюють управління окремими організаційно-правовими формами юридичних осіб корпоративного типу на практиці.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ»

Змістовий модуль 1.

Загальна характеристика корпоративного управління

Тема 1. Поняття і система корпоративного управління

Поняття і сутність корпоративного управління. Теорії корпоративного управління. Роль корпоративного управління у діяльності юридичних осіб корпоративного типу. Мета та функції корпоративного управління. Ефективність корпоративного управління. Нормативно-правова база корпоративного управління в Україні.

Системи корпоративного управління (інсайдерська та аутсайдерська). Моделі корпоративного управління (англо-американська, німецька (західноєвропейська), японська, перехідна (змішана)).

Тема 2. Принципи корпоративного управління

Поняття, мета та сфера дії принципів корпоративного управління. Національні принципи корпоративного управління.

Принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР): права акціонерів, однакове справедливе ставлення до акціонерів, роль зацікавлених осіб в управлінні товариством, розкриття інформації та прозорість, обов'язки Ради (спостережної (наглядової) ради) та управління. Принципи корпоративного управління Міжнародної мережі з корпоративного управління (ММКУ).

Принципи корпоративного управління Європейського банку Реконструкції та Розвитку (ЄБРР). Принципи корпоративного управління Конфедерації Європейських Асоціацій Акціонерів. Національні стандарти США в сфері корпоративного управління. Міжнародні стандарти та національні кодекси корпоративної поведінки.

Тема 3. Суб'єкти та об'єкти корпоративного управління

Учасники корпоративного управління. Суб'єкти корпоративного управління. Юридичні особи корпоративного типу. Інвестори. Засновники, учасники, акціонери як суб'єкти корпоративного управління (власники корпоративних прав). Емітент цінних паперів. Фінансові посередники. Професійні менеджери. Стейкхолдери. Державні та недержавні органи. Органи корпоративного управління.

Об'єкти корпоративного управління. Акціонерне товариство. Товариство з обмеженою відповідальністю. Товариство з додатковою відповідальністю. Повне товариство. Командитне товариство. Інші види юридичних осіб корпоративного типу.

Тема 4. Управління створенням юридичної особи корпоративного типу

Поняття та етапи створення юридичної особи корпоративного типу. Установчі збори: порядок проведення і прийняття рішень. Рішення про створення юридичної особи корпоративного типу. Договір про заснування юридичної особи корпоративного типу: порядок укладення і особливості виконання. Державна реєстрація юридичної особи корпоративного типу: органи державної реєстрації, порядок подання документів та вимоги до їх оформлення. Перелік документів, що подаються заявником для державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу. Порядок проведення державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу. Строк розгляду документів, поданих для державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу. Зупинення розгляду документів, поданих для державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу. Підстави та порядок відмови в державній реєстрації юридичної особи корпоративного типу.

Тема 5. Установчі документи юридичної особи корпоративного типу

Установчі документи юридичної особи корпоративного типу: поняття і види. Правова природа та зміст статуту. Модельний статут. Засновницький договір. Меморандум. Внесення змін до установчих документів. Підстави та порядок визнання установчих документів недійсними.

Тема 6. Управління корпоративним капіталом

Поняття та види корпоративної власності. Способи формування капіталу юридичної особи корпоративного типу. Статутний капітал, його функції та порядок формування. Особливості формування складеного капіталу. Збільшення та зменшення статутного (складеного) капіталу. Власний капітал юридичної особи корпоративного типу.

Вклади засновників до статутного (складеного) капіталу юридичної особи корпоративного типу. Порядок оцінки вкладів засновників до статутного (складеного) капіталу юридичної особи корпоративного типу. Особливості оплати вартості акцій акціонерного товариства.

Фонди юридичної особи корпоративного типу (спеціальний фонд для виплати дивідендів за привілейованими акціями, пайовий фонд, резервний фонд, неподільний фонд та інші).

Змістовий модуль 2.

Органи управління юридичними особами корпоративного типу

Тема 7. Загальні збори акціонерного товариства

Поняття і компетенція загальних зборів акціонерного товариства: загальна, виключна. Форми проведення загальних зборів акціонерного товариства: очна, заочна, наказова. Види загальних зборів акціонерного товариства: чергові, позачергові.

Підстави, черговість і порядок скликання загальних зборів акціонерного товариства. Зміст і надіслання повідомлення про проведення загальних зборів акціонерного товариства. Особливості формування порядку денного загальних зборів акціонерного товариства. Час і місце проведення загальних зборів акціонерного товариства. Представництво акціонерів на загальних зборах акціонерного товариства. Контроль на загальних зборах акціонерного товариства: суб'єкти, предмет і порядок здійснення контролю. Реєстрація акціонерів для участі в загальних зборах акціонерного товариства. Кворум загальних зборів акціонерного товариства.

Порядок проведення загальних зборів акціонерного товариства. Спосіб голосування і порядок прийняття рішень загальними зборами акціонерного товариства. Принципи та вимоги до кумулятивного голосування. Особливості прийняття рішень при кумулятивному голосуванні. Лічильна комісія та її повноваження. Протокол про підсумки голосування: зміст і порядок складення. Порядок оформлення протоколу загальних зборів акціонерного товариства. Особливості проведення загальних зборів акціонерів шляхом заочного голосування (опитування). Особливості проведення загальних зборів, що має одного акціонера.

Підстави та порядок скликання позачергових загальних зборів акціонерного товариства.

Оскарження рішень загальних зборів акціонерного товариства.

Тема 8. Виконавчий орган акціонерного товариства

Виконавчий орган акціонерного товариства: поняття і засади діяльності. Одноосібний та колегіальний виконавчий орган акціонерного товариства. Порядок діяльності виконавчого органу акціонерного товариства. Перевищення компетенції виконавчого органу акціонерного товариства.

Посадові особи виконавчого органу акціонерного товариства, їх функції, повноваження. Вимоги до діяльності посадових осіб акціонерного товариства. Припинення повноважень голови та членів виконавчого органу акціонерного товариства. Відповідальність посадових осіб виконавчого органу акціонерного товариства.

Тема 9. Наглядова рада та інші органи акціонерного товариства

Поняття і види контролю в акціонерних товариствах. Наглядова рада акціонерного товариства: поняття і компетенція. Створення наглядової ради акціонерного товариства. Порядок обрання членів наглядової ради акціонерного товариства. Незалежні члени наглядової ради акціонерного товариства. Голова наглядової ради акціонерного товариства.

Порядок діяльності наглядової ради акціонерного товариства. Засідання наглядової ради акціонерного товариства. Права та обов'язки членів наглядової ради акціонерного товариства. Припинення повноважень членів наглядової ради акціонерного товариства. Відповідальність членів наглядової ради акціонерного товариства.

Комітети наглядової ради акціонерного товариства (комітет з питань визначення винагороди посадовим особам (комітет з питань винагород), комітет з питань призначень, комітет з питань аудиту тощо). Порядок утворення та діяльності комітетів наглядової ради акціонерного товариства.

Правовий статус корпоративного секретаря в діяльності акціонерного товариства.

Суб'єкти перевірок фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства. Ревізійна комісія. Ревізор. Незалежний аудитор. Внутрішній аудитор (служба внутрішнього аудиту).

Тема 10. Органи управління в товариствах з обмеженою і додатковою відповідальністю

Загальні збори учасників товариства з обмеженою відповідальністю та їх компетенція. Види та підстави скликання загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю. Форми проведення загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю: очна, заочна, наказова. Представництво учасників на загальних зборах товариства з обмеженою відповідальністю.

Порядок скликання і проведення загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю. Голова та секретар загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю. Порядок прийняття рішень загальними зборами учасників товариства з обмеженою відповідальністю. Протокол загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю.

Поняття і компетенція виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю. Підзвітність виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю. Особливості формування виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю. Порядок прийняття рішень виконавчим органом товариства з обмеженою відповідальністю. Представництво виконавчим органом товариства з обмеженою відповідальністю перед третіми особами. Права та обов'язки членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю. Відповідальність членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю. Підстави, порядок і правові наслідки припинення повноважень членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю. Відставка, переобрання, відкликання голови виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю.

Наглядова рада товариства з обмеженою відповідальністю. Професійний аудитор.

Управління в товариствах з додатковою відповідальністю.

Тема 11. Управління у повних і командитних товариствах

Загальні збори учасників (повних учасників) у повних і командитних товариствах. Управління повним і командитним товариством: за спільною згодою учасників, більшістю голосів. Форми ведення справ повного та

командитного товариства: рівноправне ведення справ, спільне ведення справ, ведення справ за дорученням.

Тема12. Особливості управління у виробничих кооперативах та інших юридичних особах корпоративного типу

Органи управління виробничого кооперативу та їх повноваження. Управління у приватних підприємствах. Органи управління фермерського господарства.

Особливості управління у сімейних компаніях. Роль членів родини в управлінні бізнесом. Корпоративне управління у сімейній компанії. Сімейна асамблея (збори). Сімейна рада. Інші сімейні інститути. Консультативна рада. Рада директорів. Керівництво в сімейній компанії.

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ТЕМ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Поняття і система корпоративного управління (4 год.)

Методичні рекомендації:

При вивченні цієї теми студентам слід розглянути теорії корпоративного управління, розкрити економіко-правову сутність корпоративного управління і визначити дефініцію «корпоративне управління» у широкому та вузькому значеннях. Слід охарактеризувати та здійснити порівняльний аналіз моделей і систем корпоративного управління, а також визначити їх вплив на напрямки становлення і розвитку вітчизняної моделі корпоративного управління. Крім того, варто звернути увагу на корпоративну культуру як один із вагомих векторів впливу на формування системи корпоративного управління.

Завдання:

1. Охарактеризуйте теорії корпоративного управління.
2. Розкрийте роль корпоративного управління у діяльності юридичних осіб корпоративного типу.
3. Дайте характеристику систем корпоративного управління.
4. Складіть порівняльну таблицю моделей корпоративного управління в ринковій економіці.
5. Визначте модель корпоративного управління в Україні та розкрийте її сутність.

Термінологічний словник: корпоративне управління, англо-американська модель корпоративного управління, німецька (західноєвропейська) модель корпоративного управління, японська модель корпоративного управління, змішана (перехідна) модель корпоративного управління, аутсайдерська система корпоративного управління, інсайдерська система корпоративного управління, корпоративний сектор економіки, корпоративна культура.

Індивідуальні завдання: «Напрямки розвитку української моделі корпоративного управління», «Корпоративна культура та її роль у корпоративному управлінні», «Сучасний стан вітчизняного законодавства про корпоративне управління».

Питання для самоконтролю:

- 1) У чому полягає сутність поняття «корпоративне управління»?
- 2) Чим зумовлене зростання ролі корпоративного управління в Україні?
- 3) Які сучасні риси корпоративного управління?
- 4) Які основні функції корпоративного управління?
- 5) Які нормативно-правові акти регулюють порядок здійснення корпоративного управління?

6) Які основні елементи характеризують моделі корпоративного управління?

7) У чому полягає особливість англо-американської моделі корпоративного управління?

8) Які дії вимагають схвалення акціонерів у німецькій моделі корпоративного управління?

9) Які учасники корпоративних відносин у німецькій моделі корпораціями?

10) У чому полягає сутність японської моделі корпоративного управління?

11) Що являє собою «кейрецу»?

12) Які особливості перехідної моделі корпоративного управління?

13) Який тип контролю над корпораціями використовується в інсайдерській і аутсайдерській системах корпоративного управління?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

1) Антошко Т. Р. Інсайдерська та аутсайдерська складові сучасного корпоративного управління: системний підхід. Економіка та держава. 2009. № 1(73). С. 41 – 44.

2) Баглей Р. Р. Формування вітчизняної моделі корпоративного управління. Міжнародний науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки». 2014. № 1 (23). С. 199 – 206.

3) Березянюк Т. В. Корпоративне управління як індикатор інституціональних змін в економіках перехідного періоду. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 1. С. 36 – 42.

4) Велика О. Ю., Заславська К. А. Місце інсайдерської та аутсайдерської моделей корпоративного управління в економіці України. Економіка та управління підприємствами. 2017. № 10. С. 207 – 212.

5) Головіна Я. С. Сутність корпоративного управління. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. № 4. С. 335 – 339.

6) Горлач Н. Ю. Корпоративне управління акціонерними товариствами у післяприватизаційний період: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к. е. н., Львів. 2003. 28 с.

7) Гречаний В. М. Сутність корпоративного управління та особливості формування корпоративного сектора в країнах з перехідною економікою. Вісник Сумського національного аграрного університету. 2012. № 11 (54). С. 20 – 25.

8) Давыдова М. Л. Локальный (корпоративный) нормативно-правовой акт как предмет теории права: модификация понятия и терминологические дискуссии. Вестник ВолГУ. Серия 5: Юриспруденция. 2016. №1 (30) . С. 93 – 98.

9) Деєва Н. Е. Сутність і моделі корпоративного управління у контексті глобалізації фінансових ринків. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 19. С. 7 – 11.

- 10) Довгань Л. Є., Пастухова В. В., Савчук Л. М. Корпоративне управління. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 174 с.
- 11) Євтушевський В. А. Корпоративне управління: підручник: затв. МОН України. К.: Знання, 2006. 406 с.
- 12) Задихайло Д. В., Кібенко О. Р., Назарова Г. В. Корпоративне управління: навч. посібник: рек. МОН України як навч. посібник для студ. ВНЗ / МОН України. Х.: Еспада, 2003. 687 с.
- 13) Ігнатєва І. А. Корпоративне управління. Підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 600 с.
- 14) Ілляшенко С. М. Умови та особливості становлення корпоративної культури вітчизняних підприємств. Проблеми економіки. 2012. № 3. С. 114 – 118.
- 15) Іоненко К. В. Особливості становлення системи корпоративного управління на фондовому ринку України. Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. 2010. № 4 (43). С. 37 – 42.
- 16) Кашанина Т. В. Корпоративное право: учебное пособие для академического бакалавриата. М.: Издательство Юрайт, 2017. 189 с.
- 17) Кібенко О., Пендак Сарбах А. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз acquis ЄС та законодавства України / за заг. ред. А. Пендак Сарбах, Ю. Мовчан. К.: ЮСТИНІАН, 2006. 496 с.
- 18) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.
- 19) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Саракун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.
- 20) Корпоративне управління: інституціональні аспекти: монографія / за ред. Л. Є. Довгань. К.: Політехніка, 2006. 340 с.
- 21) Корпоративні відносини: методологія дослідження та механізми функціонування: монографія. Л. І. Дмитриченко, А. М. Хімченко, М. О. Кужелев та ін. Донецьк: Східний видавничий дім, 2012. 160 с.
- 22) Крамин Т. В., Петрова Е. А. Развитие института корпоративного управления в России. Казань: Изд-во «Познание» ИЭУП, 2009. 144 с.
- 23) Мягкий А. В. Корпоративне управління за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2017. 20 с.
- 24) Обельницька Х. В. Основні риси сучасного корпоративного управління в Україні. Економічний аналіз. 2014. Том 15. № 3. С. 93 – 100.
- 25) Принципи корпоративного управління, затверджені рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22 липня 2014 р. № 955. Відомості Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. 2014. № 138.
- 26) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.

27) Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV. Офіційний вісник України. 2004. № 15. Ст. 1028.

28) Романюк В. М. Еволюція розвитку моделей корпоративного управління в умовах конкуренції. БІЗНЕСІНФОРМ. 2015. № 7. С. 288 – 294.

29) Спасибо-Фатєєва І., Кібенко О., Борисова В. Корпоративне управління. Монографія. За ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Х.: Право, 2007. 500 с.

30) Супрун Н. А. Еволюція вітчизняної моделі корпоративного управління: монографія. К.: КНЕУ, 2009. 270 с.

31) Суржик В. Г. Роль корпоративного управління в умовах трансформації економіки. Науковий вісник ЧДІЕУ. 2011. № 2 (10). С. 139 – 144.

32) Сучков А. В., Кінцель А. Д. Моделі корпоративного управління: світовий досвід та вітчизняні реалії. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2014. №2(26). С. 228 – 235.

33) Спасибо-Фатєєва І., Кібенко О., Борисова В. Корпоративне управління. Монографія. За ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Х.: Право, 2007. 500 с.

34) Уманців Ю. М. Формування української моделі корпоративного управління. Економіка. Фінанси. Право. 2010. № 3. С. 10 – 13.

35) Чихачова Ю. С. Особливості становлення національної моделі корпоративного управління в контексті приватизації. Актуальні Проблеми Економіки. 2009. № 7(97). С. 77 – 85.

36) Штерн Г. Ю. Корпоративне управління: Навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2009. 278 с.

Тема 2. Принципи корпоративного управління (6 год.)

Методичні рекомендації:

При вивченні вказаної теми необхідно проаналізувати системи принципів корпоративного управління, розроблені на рівні вітчизняного, іноземного та міжнародного законодавства, визначити мету та правове значення принципів корпоративного управління. Також доцільно здійснити правову характеристику кожного принципу корпоративного управління, розкрити специфіку принципів корпоративного управління у банківській сфері, а також визначити сутність положень кодексів корпоративного управління.

Завдання:

1. Проаналізуйте європейські рекомендації та принципи корпоративного управління для нелістингових компаній, розроблені Європейською Конфедерацією об'єднань директорів (ECODA).

2. Розкрийте рекомендовані положення Міжнародної мережі з корпоративного управління (ММКУ).

3. Охарактеризуйте принципи корпоративного управління Конфедерації Європейських Асоціацій Акціонерів.

4. Визначте вплив національних кодексів корпоративної поведінки на сферу корпоративного управління.

Термінологічний словник: міжнародні стандарти, національні стандарти, стандарти корпорацій, принципи корпоративного управління, кодекси корпоративного управління, рейтинги корпоративного управління.

Індивідуальні завдання: «Поняття і принципи корпоративного управління», «Міжнародні стандарти корпоративного управління», «Кодекси корпоративного управління як джерело принципів корпоративного управління».

Питання для самоконтролю:

- 1) У чому сутність європейських рекомендацій і принципів корпоративного управління для нелістингових компаній?
- 2) Яке основне спрямування Міжнародної мережі з корпоративного управління (ММКУ)?
- 3) Які особливості ставлення Міжнародної мережі з корпоративного управління до принципів ОЕСР?
- 4) У чому сутність принципів корпоративного управління Міжнародної мережі з корпоративного управління (ММКУ)?
- 5) Які основні завдання Конфедерації європейських асоціацій акціонерів «Євроакціонери»?
- 6) У чому сутність рекомендацій стосовно діяльності корпорацій, розроблених конфедерацією «Євроакціонери»?
- 7) Яку роль відіграють міжнародні та національні стандарти корпоративного управління?
- 8) Які найбільш відомі національні кодекси корпоративної поведінки?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

1) Pińior Piotr. Принципи реалізації права голосу в акціонерному товаристві. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 187 – 193.

2) Бітюк П. О. До питання про добросовісність при здійсненні корпоративного управління. Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Адаптація корпоративного законодавства України до права Європейського Союзу» (30 вересня – 1 жовтня 2016 р., м. Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2016. С. 15 – 20.

3) Борисова В. І. Питання управління юридичними особами та їх вирішення за чинним законодавством України. Право України, 2009. №5. С. 113 – 120.

- 4) Гарагонич О. В. Адаптація корпоративного законодавства України до права ЄС. Часопис цивільного і кримінального судочинства № 2 (23). С. 53 – 62.
- 5) Гарагонич О. В. Поняття та принципи корпоративного управління. Порівняльно-аналітичне право. 2013. № 3-2. С. 155 – 157.
- 6) Голодницький Е. Проект Корпоративного кодексу України. URL:: <http://www.corporatecode.org.ua/Chapter.aspx?Id=17&Page=1>.
- 7) Директива № 2004/109/ЄС Європейського парламенту та Ради від 15. 12. 2004 року про гармонізацію вимог щодо прозорості по відношенню до інформації про емітентів, чії цінні папери допускаються до торгів на регульованих ринках, що вносить зміни та доповнення до Директиви № 2001/34/ЄС.
- 8) Директива № 2007/36/ЄС Європейського парламенту та Ради від 11. 07. 2007 року про реалізацію окремих прав акціонерів компаній, внесених у реєстр.
- 9) Директива Комісії № 2007/14/ЄС від 08. 03. 2007 року, яка визначає детальні правила впровадження окремих положень Директиви № 2004/109/ЄС про гармонізацію вимог щодо прозорості по відношенню до інформації про емітентів, чії цінні папери допускаються до торгів на регульованих ринках.
- 10) Довгань Л. Є., Пастухова В. В., Савчук Л. М. Корпоративне управління. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 174 с.
- 11) Євтушевський В. А. Корпоративне управління. Підручник. К.: Знання, 2006. 406 с.
- 12) Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно–правові аспекти): Монографія / Луць В. В., Васильєва В. А., Калаур І. Р., Кашина О. В., Кобецька Н. Р., Саракун І. Б.; за заг. ред. В. В. Луця. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 320 с.
- 13) Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.
- 14) Зозуляк О. Непідприємницькі юридичні особи як суб'єкти цивільного права: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники. 2017. 432 с.
- 15) Ігнат'єва І. А. Корпоративне управління. Підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 600 с.
- 16) Кашанина Т. В. Корпоративное право: учебное пособие для академического бакалавриата. М.: Издательство Юрайт, 2017. 189 с.
- 17) Кібенко О., Пендак Сарбах А. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз acquis ЄС та законодавства України / за заг. ред. А. Пендак Сарбах, Ю. Мовчан. К.: ЮСТИНІАН, 2006. 496 с.
- 18) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.

19) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.

20) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.

21) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Саракун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.

22) Принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Переклад з англійської. Офіційний текст англійською мовою: URL: <http://www.oecd.org>.

23) Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV. Офіційний вісник України. 2004. № 15. Ст. 1028.

24) Спасибо-Фатєєва І., Кібенко О., Борисова В. Корпоративне управління. Монографія. За ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Х.: Право, 2007. 500 с.

25) Штерн Г. Ю. Корпоративне управління: Навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2009. 278 с.

Тема 3. Суб'єкти та об'єкти корпоративного управління (8 год.)

Методичні рекомендації:

При вивченні матеріалу для самостійного опрацювання за вказаною тематикою необхідно розкрити правову сутність дефініцій «учасник корпоративного управління», «суб'єкт корпоративного управління», «об'єкт корпоративного управління», окреслити перелік учасників та суб'єктів корпоративного управління. Слід визначити особливості правового статусу юридичних осіб корпоративного типу як суб'єктів корпоративного управління, охарактеризувати компетенцію їх органів управління і проаналізувати нормативні положення щодо визначення правового статусу засновника, учасника та акціонера. При цьому потрібно звернути увагу на специфіку професійної діяльності учасників фондового ринку та охарактеризувати їх функції в системі корпоративного управління. Необхідно також виокремити основні завдання державних органів, які поставлені на забезпечення ефективності корпоративного управління.

Завдання:

1. Наведіть перелік учасників корпоративного управління.
2. Охарактеризуйте правовий статус суб'єктів корпоративного управління.
3. Окресліть систему органів корпоративного управління.
4. Визначте об'єкти корпоративного управління.
5. Визначте роль професійних учасників фондового ринку в сфері корпоративного управління.

6. Проаналізуйте діяльність державних органів у сфері корпоративного управління.

Термінологічний словник: корпорація, корпоративне підприємство, корпоративне об'єднання, холдингова компанія, господарське товариство, акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, повне товариство, командитне товариство, емітент, фондова біржа, інвестор, акціонер, засновник, учасник, кредитор, професійні учасники фондового ринку, держава, державні органи, недержавні органи, стейкхолдери.

Індивідуальні завдання: «Правове регулювання холдингових компаній в Україні», «Фактори та передумови формування корпорацій в різних країнах», «Правовий статус господарських товариств», «Розвиток транснаціональних корпорацій в сучасних умовах», «Форми та функції державного регулювання в системі корпоративного управління», «Антимонопольне регулювання у сфері корпоративного управління», «Держава як суб'єкт корпоративного управління».

Питання для самоконтролю:

- 1) Дайте визначення понять «учасник корпоративного управління» і «суб'єкт корпоративного управління».
- 2) Які існують дефініції поняття «корпорація» в економічному і правовому значеннях?
- 3) Яке визначення поняття «корпорація» містяться в законодавстві України?
- 4) Які основні ознаки корпорації?
- 5) Які особливості притаманні системі управління в асоціації, концерні, консорціумі, холдинговій компанії?
- 6) Які існують господарські товариства корпоративного типу та яка їх правова характеристика?
- 7) Які існують господарські товариства некорпоративного типу та які основні риси притаманні їм як корпораціям?
- 8) У чому полягає діяльність учасників депозитарної системи України в контексті впливу на корпоративне управління?
- 9) Які державні органи здійснюють вплив на систему корпоративного управління?
- 10) Яка правова оцінка діяльності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку як учасника корпоративного управління?
- 11) Які основні завдання Фонду державного майна України в сфері приватизації державного майна?
- 12) Які повноваження Фонду державного майна України в сфері управління корпоративними правами держави?
- 13) Які повноваження Антимонопольного комітету України в сфері корпоративного управління?

14) Який орган здійснює державне регулювання ринку цінних паперів в Україні?

15) Який вплив мають недержавні органи на систему корпоративного управління?

16) Назвіть професійних учасників фондового ринку.

17) Які основні функції фінансових посередників у системі корпоративного управління?

18) У чому полягає сутність професійної діяльності з торгівлі цінними паперами?

19) Які правові засади діяльності фондової біржі та її вплив на систему корпоративного управління?

20) Які особливості правового статусу засновника, учасника, акціонера як суб'єктів корпоративного управління?

21) Яка роль інвестора в правовому середовищі корпоративного управління?

22) Які існують органи управління юридичної особи корпоративного типу та яка правова оцінка їх діяльності?

23) Які особливості правового статусу професійних менеджерів?

24) У чому полягає сутність корпоративних прав як об'єктів корпоративного управління?

25) Яка роль господарських товариств як об'єктів корпоративного управління?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

1) Браун Дарел Роль менеджменту в розробці мінімальних стандартів корпоративного управління. Українське комерційне право. № 7. 2016. С. 42 – 59.

2) Воцинар Ю. Товариства з обмеженою відповідальністю – що потрібно ринку? Вісник Центру комерційного права. С. 8 – 11.

3) Галянтич М.К. Поняття «корпорації» за законодавством України та деяких країн ЄС. Корпоративне право України та інших європейських країн: порівняльно-правова характеристика. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2014. С. 34 – 42.

4) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.

5) Закон Австрійської Республіки про акціонерні товариства. URL: [http://www.jusline.at/Aktiengesetz_\(AktG\).html](http://www.jusline.at/Aktiengesetz_(AktG).html).

6) Закон Австрійської Республіки про товариства з обмеженою відповідальністю. /Gesetz uber Gesellschaften mit beschränkter Haftung від 06.03.1906 року. URL: [http://www.jusline.at/GmbH-Gesetz_\(GmbHG\).html](http://www.jusline.at/GmbH-Gesetz_(GmbHG).html).

7) Закон Республіки Чехія «Про комерційні корпорації» (Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích). URL: <http://zakony.kurzy.cz/90-2012-zakon-o-obchodnich-korporacich>.

8) Зеліско А. В. Легальні конструкції підприємницьких юридичних осіб приватного права за законодавством України та зарубіжних держав: компаративістський підхід. Міжнародний журнал «Право і суспільство»: за ред. д-ра юрид. наук, проф. Васильєвої В. А. Випуск 1. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. С. 65 – 75.

9) Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.

10) Зозуляк О. І. Про корпорації в світлі проблем класифікації юридичних осіб. Вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин: зб. наук. пр. / НАПрН України, НДІ приват. права і підприємництва; редкол.: О. Д. Крупчан [та ін.]; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В.В. Луця. К.: Ред. журн. «Право України», 2013. С. 79 – 85.

11) Ігнат'єва І. А. Корпоративне управління. Підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 600 с.

12) Кашанина Т. В. Корпоративное право: учебное пособие для академического бакалавриата. М.: Издательство Юрайт, 2017. 189 с.

13) Кібенко О., Пендак Сарбах А. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз acquis ЄС та законодавства України / за заг. ред. А. Пендак Сарбах, Ю. Мовчан. К.: ЮСТИНІАН, 2006. 496 с.

14) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.

15) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.

16) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.

17) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Саракун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.

18) Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. К.: Істина, 2008. 720 с.

19) Мельник О. О. Корпоративне право України. Навчально-практичний посібник із зразками документів. К.: ФОП Мельник О. О., 2008. 368 с.

20) Модельний закон США «Про підприємницьку корпорацію» / Model business corporation act annotated: official text with official comments and statutory cross-references, Revised through 2005 adopted by the Committee on Corporate Laws of the Section of Business Law, with the support of the American Bar

Association / Section of Business Law. URL: <http://www.abanet.org/buslaw/committees>.

21) Мягкий А. В. Корпоративне управління за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2017. 20 с.

22) Положення про депозитарну та клірингову діяльність Національного банку України. Затверджено Постановою Правління Національного банку України від 25. 09. 2013 р. № 387.

23) Положення про провадження депозитарної діяльності. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 23. 04. 2013 р. № 735.

24) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.

25) Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26. 11. 1993 року № 3659-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 50. Ст. 472.

26) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за правопорушення на ринку цінних паперів: Закон України №801-VI від 25 грудня 2008 року. Відомості Верховної Ради України. 2009. № 23. Ст. 278.

27) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів: Закон України від 7 квітня 2015 року № 289-VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 25. Ст. 188.

28) Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1577-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.

29) Про депозитарну систему України: Закон України від 06. 07. 2012 року № 5178-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 39. Ст. 517.

30) Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30. 10. 1996 року № 448/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 51. Ст. 292.

31) Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21 вересня 2006 року № 185-V. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 46. Ст. 456.

32) Про Фонд державного майна України: Закон України від 09. 12. 2011 року № 4107-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 28. Ст. 311.

33) Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23. 02. 2006 року № 3480-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 31. Ст. 268

34) Сіщук Л. В. Корпорація як суб'єкт корпоративних відносин. Матеріали наук.-практ. конф., присвяченій пам'яті професора О. А. Пушкіна [«Проблеми цивільного права та процесу»], (25 травня 2013 р.). Х.: Харківський національний університет внутрішніх справ; Золота миля, 2013. С. 342 – 346.

35) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

36) Штерн Г. Ю. Корпоративне управління: Навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2009. 278 с.

Тема 4. Управління створенням юридичної особи корпоративного типу (8 год.)

Методичні рекомендації:

При опрацюванні поставлених для самостійного аналізу завдань необхідно знати поетапний порядок створення юридичних осіб корпоративного типу, ознайомитися із порядком проведення установчих зборів і документами, що оформлюються за результатами їх проведення, вміти скласти проекти рішень про створення юридичних осіб корпоративного типу. Також слід детально розглянути підстави та порядок державної реєстрації юридичних осіб корпоративного типу або відмови в її здійсненні. Крім того, потрібно знати форми державної реєстрації, у яких викладаються відомості про створення юридичної особи корпоративного типу.

Завдання:

1. Охарактеризуйте етапи створення юридичної особи корпоративного типу.
2. Розкрийте порядок проведення установчих зборів юридичної особи корпоративного типу.
3. Складіть проект рішення про створення юридичної особи корпоративного типу (акціонерного товариства, товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю, приватного підприємства тощо).
4. Складіть проект договору про заснування юридичної особи корпоративного типу (акціонерного товариства, товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю, приватного підприємства тощо).
5. Охарактеризуйте порядок проведення державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу.
6. Заповніть форму 1 «Заява про державну реєстрацію створення юридичної особи».
7. Заповніть форму 3 «Заява про державну реєстрацію змін про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».
8. Заповніть форму 4 «Заява про державну реєстрацію створення відокремленого підрозділу юридичної особи».

Термінологічний словник: юридична особа корпоративного типу, установчі збори, рішення про створення юридичної особи, договір про заснування юридичної особи, державна реєстрація юридичної особи, відмова у державній реєстрації юридичної особи.

Індивідуальні завдання: «Порядок створення відокремленого підрозділу (філії, представництва) юридичної особи», «Особливості створення акціонерного товариства», «Порядок розгляду скарг у сфері державної реєстрації юридичної особи».

Питання для самоконтролю:

- 1) Який порядок створення юридичної особи корпоративного типу?
- 2) Який порядок проведення установчих зборів у товариствах з обмеженою відповідальністю і приватних підприємствах?
- 3) Які особливості створення повних і командитних товариств?
- 4) Яка специфіка створення виробничих кооперативів?
- 5) Які органи здійснюють державну реєстрацію юридичних осіб?
- 6) Який порядок подання документів для державної реєстрації юридичної особи та вимоги до їх оформлення?
- 7) Який перелік документів подається заявником для державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу?
- 8) Який порядок проведення державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу?
- 9) Який строк розгляду документів, поданих для державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу?
- 10) Які підстави зупинення розгляду документів, поданих для державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу?
- 11) Які підстави та порядок відмови в державній реєстрації юридичної особи корпоративного типу?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

- 1) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
- 2) Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 03.10.2017 року № 2147-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 48. Ст. 436.
- 3) Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.
- 4) Кашанина Т. В. Корпоративное право: учебное пособие для академического бакалавриата. М.: Издательство Юрайт, 2017. 189 с.
- 5) Кібенко О., Пендак Сарбах А. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз acquis ЄС та законодавства України / за заг. ред. А. Пендак Сарбах, Ю. Мовчан. К.: ЮСТИНІАН, 2006. 496 с.
- 6) Конституція України: Закон України від 28. 06. 1996 року № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
- 7) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.
- 8) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.

9) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.

10) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Саракун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.

11) Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. К.: Істина, 2008. 720 с.

12) Лукач І. В. Щодо перспектив існування засновницького договору в акціонерних товариствах і товариствах з обмеженою відповідальністю. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 39. Том 1. 2016. С. 93 – 96.

13) Луць В. В. Засновницький договір господарського товариства як передумова (підстава) виникнення корпоративних правовідносин. Корпоративні правочини [текст]: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27-28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. 229 с. С. 3 – 8.

14) Луць В. В., Луць А. В. Договори в регулюванні корпоративних відносин. Вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин в сучасних умовах: Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару (25 – 26 вересня 2009 року). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2010. С. 8 – 16.

15) Людькова К. І. Сутність провадження з державної реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців. Порівняльно-аналітичне право. 2016. № 2. С. 147 – 149.

16) Мельник О. О. Корпоративне право України. Навчально-практичний посібник із зразками документів. К.: ФОП Мельник О. О., 2008. 368 с.

17) Мягкий А. В. Корпоративне управління за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2017. 20 с.

18) Наказ Міністерства юстиції України від 06. 01. 2016 р. № 15/5 «Про затвердження форм заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».

19) Петренко В. С. Договір про заснування юридичної особи та засновницький договір. Актуальні проблеми держави і права. 2005. С. 306 – 309.

20) Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2015 р. № 1128 «Про затвердження Порядку розгляду скарг у сфері державної реєстрації».

21) Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2015 р. № 1133 «Про надання послуг у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань у скорочені строки».

22) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.

23) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правового регулювання діяльності юридичних осіб та фізичних

осіб – підприємців: Закон України № 642-VII від 10 жовтня 2013 року. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 22. Ст. 773.

24) Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1577-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.

25) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05. 2003 року № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31-32. Ст. 263.

26) Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 року № 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16>.

27) Про кооперацію: Закон України від 10. 07. 2003 року № 1087-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 5. Ст. 35.

28) Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24. 10. 2008 року № 13. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>.

29) Про споживчу кооперацію: Закон України від 10. 04. 1992 року № 2265-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. №30. Ст. 414.

30) Таран О. С. Договір про заснування товариства з обмеженою відповідальністю. Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 5. Том 1. С. 112 – 115.

31) Терещенко А. Л. Правове регулювання державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності (порівняльна характеристика). Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 5 – 2. Том 3. 2014. С. 57 – 60.

32) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

Тема 5. Установчі документи юридичної особи корпоративного типу (6 год.)

Методичні рекомендації:

При самостійному опрацюванні матеріалу за вказаною темою необхідно визначити поняття і правову природу установчих документів юридичної особи корпоративного типу та вказати на відмінності між порядком затвердження і використання різних видів установчих документів, розкрити специфіку їх змісту. Потрібно навчитися складати такі установчі документи, як статут акціонерного товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, засновницький договір повного та командитного товариства. Необхідно звернути увагу на судову практику, що склалася у результаті вирішення спорів про визнання установчих документів господарських товариств недійсними.

Завдання:

1. Охарактеризуйте поняття і правову природу установчих документів юридичної особи корпоративного типу.
2. Розкрийте порядок внесення змін до установчих документів юридичної особи корпоративного типу.
3. Назвіть підстави та порядок визнання установчих документів недійсними.
4. Складіть проект статуту акціонерного товариства.
5. Складіть проект статуту товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю.
6. Проаналізуйте Модельний статут товариства з обмеженою відповідальністю.
7. Складіть проект засновницького договору повного або командитного товариства.

Термінологічний словник: статут, модельний статут, засновницький договір, меморандум, акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, повне товариство, командитне товариство, виробничий кооператив.

Індивідуальні завдання: «Законодавче регулювання установчих документів юридичних осіб», «Проблематика дійсності установчих документів юридичних осіб», «Статут і засновницький договір: порівняльно-правовий аналіз», «Проаналізуйте судову практику вирішення спорів про визнання установчих документів господарського товариства недійсними».

Питання для самоконтролю:

- 1) Які є види установчих документів юридичної особи корпоративного типу та у яких організаційно-правових формах підприємницьких юридичних осіб застосовуються?
- 2) Який зміст статуту акціонерного товариства?
- 3) Які відомості мають міститися у статуті товариства з обмеженою відповідальністю?
- 4) Які відомості мають міститися у статуті товариства з додатковою відповідальністю?
- 5) Яка правова природа засновницького договору повного та командитного товариства?
- 6) Які відомості мають бути зазначені в засновницькому договорі повного товариства?
- 7) Які відомості мають бути зазначені в засновницькому договорі командитного товариства?
- 8) Які особливості затвердження меморандуму?
- 9) У чому полягає завдання модельного статуту?

10) Який порядок внесення змін до установчих документів юридичної особи корпоративного типу?

11) Який порядок державної реєстрації внесення змін до установчих документів юридичної особи корпоративного типу?

12) Які підстави та порядок визнання установчих документів юридичної особи корпоративного типу недійсними?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

1) Бровченко Т. І. Установчі документи юридичних осіб за законодавством України: монографія. Х.: Право, 2016. 216 с.

2) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.

3) Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 03.10.2017 року № 2147-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 48. Ст. 436.

4) Давыдова М. Л. Локальный (корпоративный) нормативно-правовой акт как предмет теории права: модификация понятия и терминологические дискуссии. Вестник ВолГУ. Серия 5: Юриспруденция. 2016. №1 (30) . С. 93 – 98.

5) Дванадцята Директива Ради № 89/667/ЄЕС від 21. 12. 1989 року стосовно одноосібних приватних компаній з обмеженою відповідальністю.

6) Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно–правові аспекти): Монографія / Луць В. В., Васильєва В. А., Калаур І. Р., Кашина О. В., Кобецька Н. Р., Саракун І. Б.; за заг. ред. В. В. Луця. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 320 с.

7) Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.

8) Зеліско А. В. Уніфікація застосування конструкції засновницького договору у цивілістичній доктрині та чинному законодавстві України. Актуальні проблеми української цивілістики. Матеріали круглого столу (28–29 червня 2013 р.). К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2013. С. 54 – 58.

9) Зозуляк О. Непідприємницькі юридичні особи як суб'єкти цивільного права: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники. 2017. 432 с.

10) Кашанина Т. В. Корпоративное право: учебное пособие для академического бакалавриата. М.: Издательство Юрайт, 2017. 189 с.

11) Кибенко Е. Р. Корпоративное право Великобритании. Законодательство. Прецеденты. Комментарии. 2003. 368 с.

12) Кібенко О., Пендак Сарбах А. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз acquis ЄС та законодавства України / за заг. ред. А. Пендак Сарбах, Ю. Мовчан. К.: ЮСТИНІАН, 2006. 496 с.

13) Конституція України: Закон України від 28. 06. 1996 року № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

14) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.

15) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.

16) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.

17) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Саракун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.

18) Костова Н. І. Правове регулювання статуту акціонерного товариства. Часопис цивілістики. Випуск 15. С. 76 – 80.

19) Кравчук В. Відкликання голови виконавчого органу товариства. Українське комерційне право, 2012. № 12. С. 14 – 19.

20) Локальні акти в цивільному праві України: поняття, природа, класифікація. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2011. № 10. С. 83.

21) Мельник О. О. Корпоративне право України. Навчально-практичний посібник із зразками документів. К.: ФОП Мельник О. О., 2008. 368 с.

22) Петренко В. С. Поняття установчих документів суб'єктів господарювання. Актуальні проблеми держави і права. 2004. С. 669 – 673.

23) Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1577-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.

24) Про депозитарну систему України: Закон України від 06. 07. 2012 року № 5178-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 39. Ст. 517.

25) Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30. 10. 1996 року № 448/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 51. Ст. 292.

26) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05. 2003 року № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31-32. Ст. 263.

27) Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 року № 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16>.

28) Про кооперацію: Закон України від 10. 07. 2003 року № 1087-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 5. Ст. 35.

29) Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24. 10. 2008 року № 13. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>.

30) Тичкова О. Ю. Локальні корпоративні норми у цивільно-правовому регулюванні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. Харків, 2009. 20 с.

31) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

32) Юркевич Ю. М. Статут і засновницький договір: компаративний аналіз. Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 3. Том 1. 2015. С. 164 – 169.

33) Яновицька А. В. Установчі документи юридичної особи. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2016. № 2. С. 170 – 176.

Тема 6. Управління корпоративним капіталом (8 год.)

Методичні рекомендації:

При самостійному опрацюванні навчального матеріалу за вказаною темою необхідно проаналізувати норми чинного законодавства, що визначають способи формування майна підприємницьких товариств (акціонерного товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повного товариства, командитного товариства, виробничого кооперативу), розкрити особливості формування статутного (складеного) капіталу та його функції, визначити поняття «власний капітал» і «резервний капітал», а також знати мету, види та порядок формування фондів юридичної особи корпоративного типу.

Завдання:

1. Визначте способи формування капіталу юридичної особи корпоративного типу.
2. Назвіть джерела формування майна виробничого кооперативу.
3. Розкрийте поняття статутного капіталу, його функції та порядок формування.
4. Охарактеризуйте порядок збільшення і зменшення статутного (складеного) капіталу юридичної особи корпоративного типу.
5. Назвіть види вкладів до статутного (складеного) капіталу юридичної особи корпоративного типу.
6. Визначте порядок оцінки об'єктів інтелектуальної власності як вкладів до статутного (складеного) капіталу юридичної особи корпоративного типу.
7. Дайте правову характеристику фондів юридичної особи корпоративного типу.

Термінологічний словник: корпоративна власність, емісія цінних паперів, статутний капітал, складений капітал, вклад до статутного (складеного капіталу), вступний внесок, членський внесок, цільовий внесок, пай, власний

капітал, резервний капітал, спеціальний фонд для виплати дивідендів за привілейованими акціями, пайовий фонд, неподільний фонд.

Індивідуальні завдання: «Поняття корпоративної власності», «Порядок формування спеціального фонду для виплати дивідендів за привілейованими акціями», «Оцінка внесків до статутного капіталу», «Порядок збільшення статутного капіталу акціонерного товариства», «Порядок зменшення статутного капіталу акціонерного товариства».

Питання для самоконтролю:

1. За рахунок якого майна формується капітал акціонерного товариства?
2. Яке визначення поняття статутного капіталу підприємницького товариства?
3. Який мінімальний розмір статутного капіталу акціонерного товариства?
4. Хто може приймати рішення про збільшення статутного капіталу акціонерного товариства?
5. Які є способи збільшення статутного капіталу акціонерного товариства?
6. Чи має право акціонерне товариство збільшувати статутний капітал з метою покриття збитків?
7. Впродовж якого строку господарське товариство повідомляє кредиторів про прийняття рішення про зменшення статутного капіталу?
8. З якою метою здійснюється зменшення статутного капіталу?
9. Чи може консолідація і дроблення акцій призводити до зміни статутного капіталу акціонерного товариства?
10. Чи встановлений мінімальний розмір статутного капіталу для товариств з обмеженою відповідальністю?
11. Який порядок формування статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю?
12. Яке визначення поняття «власний капітал» акціонерного товариства?
13. Як формується резервний капітал підприємницького товариства?
14. З якого майна формується неподільний фонд виробничого кооперативу?
15. Яке призначення пайового фонду виробничого кооперативу?
16. Що може бути вкладом до статутного (складеного) капіталу господарського товариства?
17. Яке майно не може бути предметом вкладу до статутного (складеного) капіталу підприємницького товариства?
18. Який порядок оцінки вкладів засновників до статутного (складеного капіталу) підприємницького товариства?
19. Які особливості оплати акцій засновниками акціонерного товариства?
20. Як визначається ринкова вартість майна, що вноситься засновниками в рахунок оплати акцій у разі створення акціонерного товариства?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

- 1) Белоусов М. О. Внутрішній контроль статутного капіталу: організаційно-методичний підхід. Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 1 (19). С. 32 – 42.
- 2) Бутрин Н. С. Порядок формування та зміни статутного / складеного капіталу. Науковий вісник Чернівецького університету. 2011. Випуск 578. С. 70 – 75.
- 3) Васильєва В. А. Щодо категорії корпоративної власності. Проблеми цивільного права і процесу: тези доп. учасників наук.-проф. конф., присвяч. світлій пам'яті О. А. Пушкіна, 19-20 травня 2017 р. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Харків. обласний осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів». Харків: ХНУВС, 2017. С. 83 – 85.
- 4) Гарагонич О. В. Емісія акцій у разі збільшення статутного капіталу акціонерного товариства. Часопис цивільного і кримінального судочинства. № 5(26). С. 102 – 116.
- 5) Гарагонич О. Збільшення статутного капіталу акціонерних товариств. № 8. 2015. С. 26 – 32.
- 6) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
- 7) Ковтуненко К., Шацкова Л. Особливості оцінки вартості об'єктів інтелектуальної власності в Україні. Економічний аналіз. Випуск 10. Ч. 2. С. 270 – 273.
- 8) Короташ Я. О. Поняття та функції статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю. Право і суспільство. № 2. Ч. 2. 2017. С. 55 – 61.
- 9) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.
- 10) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.
- 11) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.
- 12) Костова Н. І. Функції статутного капіталу акціонерних товариств. Актуальні проблеми держави і права. 2012. С. 353 – 359.
- 13) Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. К.: Істина, 2008. 720 с.
- 14) Порядок збільшення (зменшення) статутного капіталу публічного або приватного акціонерного товариства. Рішення Національної комісії цінних паперів та фондового ринку від 14. 05. 2013 року № 822, зареєстровано у Міністерстві юстиції України № 858/23390 від 1 червня 2013 р.
- 15) Порядок формування та використання спеціального фонду для виплати дивідендів за привілейованими акціями. Рішення Державної комісії з цінних

паперів та фондового ринку № 1376 від 29. 09. 2011 року, зареєстровано у Міністерстві юстиції України № 1205/19943 від 19. 10. 2011 р.

16) Принципи корпоративного управління, затверджені рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22 липня 2014 р. № 955. Відомості Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. 2014. № 138.

17) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.

18) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правового регулювання діяльності юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України № 642-VII від 10 жовтня 2013 року. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 22. Ст. 773.

19) Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1577-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.

20) Про депозитарну систему України: Закон України від 06. 07. 2012 року № 5178-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 39. Ст. 517.

21) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05. 2003 року № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31-32. Ст. 263.

22) Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18.11.2003 року № 1255-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 11. Ст. 140.

23) Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV. Офіційний вісник України. 2004. № 15. Ст. 1028.

24) Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав». Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1440.

25) Про затвердження Національного стандарту № 2 «Оцінка нерухомого майна». Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 р. № 1442.

26) Про затвердження Національного стандарту № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів». Постанова Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2006 р. № 1655.

27) Про затвердження Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності». Постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. № 1185.

28) Про кооперацію: Закон України від 10. 07. 2003 року № 1087-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 5. Ст. 35.

29) Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 року № 2658-14. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 47. Ст. 251.

30) Роз'яснення щодо застосування Національного стандарту № 2 «Оцінка нерухомого майна», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від

28 жовтня 2004 р. № 1442. Інструктивний лист Фонду державного майна України від 09.03.2005 р. № 10-36-2562.

31) Салука І. Я. Формування статутного капіталу в товаристві з обмеженою відповідальністю. Економіка і суспільство. Випуск 5. 2016. С. 437 – 440.

32) Смітюх А. В. Щодо впровадження категорій корпоративного капіталу та оголошеного корпоративного капіталу господарських товариств до корпоративного права. Правова держава. № 17. 2014. С. 45 – 49.

33) Ханієва Ф. М. Оцінка вкладу до господарського товариства. Часопис цивілістики. Випуск 22. 2017. С. 88 – 93.

34) Ханієва Ф. Порядок внесення вкладу до господарського товариства. Підприємництво, господарство і право. №12. 2016. С. 69 – 74.

35) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

Тема 7. Загальні збори акціонерного товариства (6 год.)

Методичні рекомендації:

При вивченні теми необхідно звернути увагу на акціонерне законодавство в частині організації і проведення загальних зборів, а саме слід розкрити підстави та порядок проведення чергових та позачергових загальних зборів, визначити особливості повідомлення про проведення загальних зборів, знати порядок прийняття рішень загальними зборами. Необхідно ознайомитися із практичними аспектами проведення загальних зборів і навчитися складати документи, у яких фіксуються відомості про порядок денний загальних зборів та результати їх проведення. Крім того, потрібно проаналізувати судову практику, що склалася з приводу оскарження рішень, прийнятих загальними зборами акціонерного товариства.

Завдання:

1. Охарактеризуйте поняття, компетенцію і форми проведення загальних зборів акціонерного товариства.

2. Розкрийте порядок проведення і прийняття рішень загальними зборами акціонерного товариства.

3. Охарактеризуйте порядок нагляду за реєстрацією акціонерів та проведенням загальних зборів акціонерного товариства.

4. Складіть проект порядку денного загальних зборів акціонерного товариства.

5. Складіть протокол загальних зборів акціонерного товариства.

Термінологічний словник: акціонерне товариство, чергові загальні збори, позачергові загальні збори, акціонер, представництво, довіреність, голосуюча акція, порядок денний загальних зборів, кворум загальних зборів, бюлетень для голосування, кумулятивне голосування, реєстраційна комісія, лічильна комісія,

протокол про підсумки голосування, заочне голосування (опитування), рішення загальних зборів, протокол загальних зборів.

Індивідуальні завдання: «Особливості проведення загальних зборів у корпоративних інвестиційних фондах», «Правова природа рішень загальних зборів акціонерного товариства», «Проаналізуйте судову практику вирішення спорів про визнання рішень загальних зборів акціонерного товариства недійсними».

Питання для самоконтролю:

- 1) Які є форми проведення загальних зборів акціонерного товариства?
- 2) Яка загальна та виключна компетенція загальних зборів акціонерного товариства?
- 3) Який порядок повідомлення акціонерів про проведення загальних зборів акціонерного товариства?
- 4) Які строки надіслання акціонерам і фондовій біржі повідомлення про проведення загальних зборів акціонерного товариства?
- 5) Яку інформацію товариство повинно розмістити на власному веб-сайті до дня проведення загальних зборів акціонерного товариства?
- 6) Який порядок ознайомлення з документами, з якими акціонер має право ознайомитися до дня проведення загальних зборів акціонерного товариства?
- 7) Який строк подання пропозицій до порядку денного загальних зборів акціонерного товариства?
- 8) Хто може бути представником акціонера на загальних зборах акціонерного товариства?
- 9) Який порядок здійснення нагляду за реєстрацією акціонерів для участі в загальних зборах?
- 10) Хто здійснює повноваження реєстраційної комісії, яка проводить реєстрацію акціонерів для участі в загальних зборах?
- 11) Який кворум загальних зборів акціонерного товариства?
- 12) Які відомості має містити бюлетень для голосування на загальних зборах акціонерного товариства?
- 13) У яких випадках бюлетень для голосування на загальних зборах акціонерного товариства визнається недійсним?
- 14) Які відомості зазначаються у протоколі про підсумки голосування?
- 15) Які відомості вносяться до протоколу загальних зборів акціонерного товариства?
- 16) Який порядок проведення загальних зборів акціонерів шляхом заочного голосування (опитування)?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

- 1) Pińior Piotr. Принципи реалізації права голосу в акціонерному товаристві. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка

Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 187 – 193.

2) Галич В. В. Правовая природа решений общих собраний участников хозяйственного общества. Актуальные проблемы науки XXI века. Минский институт управления, 2012. С. 32 – 35.

3) Давыдова М. Л. Локальный (корпоративный) нормативно-правовой акт как предмет теории права: модификация понятия и терминологические дискуссии. Вестник ВолГУ. Серия 5: Юриспруденция. 2016. №1 (30). С. 93 – 98.

4) Долинская В. В. Акционерное право: основные положения и тенденции. М.: Волтерс Клувер, 2006.

5) Ковалишин О. Р. Підстави та правові наслідки визнання рішення загальних зборів акціонерів недійсними. Вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин в сучасних умовах: матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2010. С. 182 – 186.

6) Локальні акти в цивільному праві України: поняття, природа, класифікація. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2011. № 10. С. 83.

7) Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках, схвалені Постановою Правління Національного банку України від 28. 03. 2007 р. № 98.

8) Мягкий А. В. Корпоративне управління за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2017. 20 с.

9) Мягкий А. В. Підстави скликання позачергових загальних зборів акціонерних товариств за скороченою процедурою: європейський досвід та українська практика. Корпоративне право України та інших європейських країн: порівняльно-правова характеристика. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. – Івано-Франківськ, 2014. С. 154 – 158.

10) Петшиковський К. Правовий характер рішення зборів господарського товариства і кооперативу. Gdanskіe Studia Prawnicze. 2016. том XXXVI. С. 307 – 325.

11) Пилипко Ю. Порядок повідомлення учасників товариства про проведення загальних зборів. Підприємництво, господарство і право. № 11. 2016. С. 33 – 38.

12) Порядок нагляду за реєстрацією акціонерів, проведенням загальних зборів, голосуванням та підбиттям його підсумків на загальних зборах акціонерних товариств. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 904 19. 12. 2017 року, зареєстровано у Міністерстві юстиції України 19 січня 2018 р. за № 80/31532.

13) Принципи корпоративного управління для банків Базельського комітету з питань банківського нагляду від 08. 07. 2015 р.

14) Принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Переклад з англійської. Офіційний текст англійською мовою: URL: <http://www.oecd.org>.

15) Принципи корпоративного управління, затверджені рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22 липня 2014 р. № 955. Відомості Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. 2014. № 138.

16) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.

17) Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30. 10. 1996 року № 448/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 51. Ст. 292.

18) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05. 2003 року № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31-32. Ст. 263.

19) Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 року № 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16>.

20) Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05. 07. 2012 року № 5080-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 29. Ст. 337.

21) Про порядок застосування пункту 14 статті 2, статті 35 та частини сьомої статті 38 Закону України «Про акціонерні товариства» щодо повідомлення про проведення загальних зборів акціонерного товариства. Роз'яснення затверджено рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 16 березня 2010 року № 307.

22) Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24. 10. 2008 року № 13. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>.

23) Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23. 02. 2006 року № 3480-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 31. Ст. 268

24) Тичкова О. Ю. Локальні корпоративні норми у цивільно-правовому регулюванні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. Харків, 2009. 20 с.

25) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

26) Цікало В. І. Співвідношення між прийняттям рішень загальними зборами товариства та їх повноважністю. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 298 – 301.

27) Цікало В. Порівняльна характеристика правового регулювання здійснення права участі за законодавством України та Європейського Союзу. Вісник Львівського університету. Випуск 61. 2015. С. 337 – 347.

28) Черненко О. А. Проблеми законодавчого визначення кворуму загальних зборів господарських товариств. Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні. С. 150 – 152.

Тема 8. Виконавчий орган акціонерного товариства (8 год.)

Методичні рекомендації:

При вивченні вказаної теми необхідно знати основи діяльності виконавчого органу акціонерного товариства, а саме звернути увагу на порядок формування і діяльності одноосібного та колегіального виконавчого органу, права та обов'язки голови і членів виконавчого органу, способи припинення ними повноважень під час діяльності акціонерного товариства, розкрити вимоги закону до посадових осіб органів товариства та умови відповідальності посадових осіб за шкоду заподіяну товариству.

Завдання:

1. Назвіть засади діяльності та охарактеризуйте правовий статус виконавчого органу акціонерного товариства.
2. Охарактеризуйте порядок діяльності одноосібного та колегіального виконавчого органу акціонерного товариства.
3. Назвіть підстави та способи припинення повноважень голови та членів виконавчого органу акціонерного товариства.
4. Окресліть вимоги до діяльності посадових осіб акціонерного товариства.
5. Ознайомтесь з особливостями відповідальності посадових осіб акціонерного товариства.

Термінологічний словник: акціонерне товариство, голова виконавчого органу, член виконавчого органу, правління, дирекція, директор, генеральний директор, посадова особа, права та обов'язки членів виконавчого органу, засідання виконавчого органу, протокол засідання виконавчого органу, звітність виконавчого органу, відповідальність членів виконавчого органу.

Індивідуальні завдання: «Порівняльно-правова характеристика повноважень представника та виконавчого органу акціонерного товариства», «Проаналізуйте судову практику вирішення спорів про відшкодування збитків посадовими особами акціонерному товариству».

Питання для самоконтролю:

- 1) Яка компетенція виконавчого органу акціонерного товариства?
- 2) Яким органам акціонерного товариства підзвітний виконавчий орган?

- 3) Які права та обов'язки має голова виконавчого органу акціонерного товариства?
- 4) Яка особа може бути членом виконавчого органу акціонерного товариства?
- 5) Який строк повноважень виконавчого органу акціонерного товариства?
- 6) Які способи припинення повноважень голови та членів виконавчого органу акціонерного товариства?
- 7) Які особливості проведення засідання виконавчого органу акціонерного товариства?
- 8) Які особи згідно закону не можуть бути посадовими особами органів акціонерного товариства?
- 9) Які вимоги до діяльності посадових осіб органів акціонерного товариства?
- 10) Які є способи заміщення посад в органах управління акціонерного товариства?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

- 1) Браун Дарел Роль менеджменту в розробці мінімальних стандартів корпоративного управління. Українське комерційне право. № 7. 2016. С. 42 – 59.
- 2) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
- 3) Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 03.10.2017 року № 2147-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 48. Ст. 436.
- 4) Гришина І. І. Проблемні питання відповідальності виконавчого органу акціонерного товариства у внутрішніх корпоративних правовідносинах. Право і безпека. 2012. № 4 (46). С. 259 – 263.
- 5) Давидюк Т. В. Правове регулювання представництва у корпоративних відносинах: цивільно-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук, спец: 12.00.03. Харків, 2017. 20 с.
- 6) Доманова Ю. І. Представник та орган юридичної особи. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2005. № 67 – 69. С. 28 – 30.
- 7) Ільющенко Г. В. Питання відповідальності посадових осіб у сфері корпоративного управління. С. 10 – 12.
- 8) Кашанина Т. В. Корпоративное право: учебное пособие для академического бакалавриата. М.: Издательство Юрайт, 2017. 189 с.
- 9) Конституція України: Закон України від 28. 06. 1996 року № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
- 10) Короленко В. М. Участь працівників в управлінні підприємницькими товариствами. Корпоративне право України та інших європейських країн: порівняльно-правова характеристика. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-

ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. – Івано-Франківськ, 2014. С. 140 – 146.

11) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.

12) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.

13) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.

14) Мягкий А. В. Поняття керівника господарського товариства. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 168 – 173.

15) Принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Переклад з англійської. Офіційний текст англійською мовою: URL: <http://www.oecd.org>.

16) Принципи корпоративного управління, затверджені рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22 липня 2014 р. № 955. Відомості Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. 2014. № 138.

17) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.

18) Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30. 10. 1996 року № 448/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 51. Ст. 292.

19) Спасибо-Фатєєва І. В. Проблеми сучасного регулювання представництва. Університетські наукові записки. 2012. № 1 (41). С. 249 – 259.

20) Спасибо-Фатєєва І. В. Про концептуальні зміни в підходах до відповідальності акціонерів та посадових осіб господарських товариств. Міжнародний журнал «Право і суспільство»: за ред. д-ра юрид. наук, проф. Васильєвої В. А. Випуск 3. Івано-Франківськ: Фоліант, 2016. С. 124 – 133.

21) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

22) Цюра В. В. Правова природа представницьких повноважень органів і посадових осіб юридичної особи. Прикарпатський юридичний вісник. Випуск 2 (11). 2016. С. 54 – 57.

23) Черпак А. Відповідальність посадових осіб органів управління акціонерних товариств. Ринок цінних паперів України. 2012. № 8. С. 15 – 18.

Тема 9. Наглядова рада та інші органи акціонерного товариства (8 год.)

Методичні рекомендації:

У ході самостійного вивчення навчального матеріалу за вказаною темою необхідно звернути увагу на контролюючі органи акціонерного товариства, а саме ознайомитися із положеннями про порядок формування і діяльності наглядової ради, права та обов'язки голови і членів наглядової ради, знати специфіку діяльності комітетів наглядової ради, а також правовий статус корпоративного секретаря і його роль у системі корпоративного управління. Крім того, слід ознайомитися з положеннями про повноваження ревізора (ревізійної комісії) та аудитора в сфері контролю за фінансово-господарською діяльністю акціонерного товариства.

Завдання:

1. Визначте поняття і види контролю в акціонерних товариствах.
2. Охарактеризуйте особливості створення наглядової ради акціонерного товариства.
3. Визначте права та обов'язки членів наглядової ради акціонерного товариства.
4. Розкрийте порядок проведення засідання наглядової ради акціонерного товариства.
5. Визначте предмет відання комітетів наглядової ради акціонерного товариства.
6. Охарактеризуйте правовий статус корпоративного секретаря в діяльності акціонерного товариства.
7. Назвіть суб'єктів перевірок фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства та розкрийте їх повноваження.

Термінологічний словник: акціонерне товариство, голова наглядової ради, члени наглядової ради, незалежний директор, компетенція наглядової ради, засідання наглядової ради, комітет наглядової ради з питань призначень, комітет наглядової ради з винагород, комітет наглядової ради з питань аудиту, корпоративний секретар, ревізор, ревізійна комісія, внутрішній аудит, зовнішній аудит, незалежний аудитор.

Індивідуальні завдання: «Принципи діяльності наглядової ради акціонерного товариства», «Роль незалежного директора в системі корпоративного управління», «Проаналізуйте судову практику вирішення спорів про визнання рішень наглядової ради акціонерного товариства недійсними».

Питання для самоконтролю:

- 1) У чому полягає прозорість діяльності наглядової ради акціонерного товариства?
- 2) Які питання належать до виключної компетенції наглядової ради акціонерного товариства?
- 3) Який порядок обрання членів наглядової ради акціонерного товариства?
- 4) Які особливості кумулятивного голосування, що застосовується при обранні членів наглядової ради акціонерного товариства?
- 5) Дайте визначення поняття «незалежний член наглядової ради» (незалежний директор).
- 6) Хто не може вважатися незалежним директором?
- 7) Який порядок обрання голови наглядової ради акціонерного товариства?
- 8) Який порядок проведення засідання наглядової ради акціонерного товариства?
- 9) Які комітети створюються наглядовою радою акціонерного товариства?
- 10) Який порядок утворення комітетів наглядової ради акціонерного товариства?
- 11) Який правовий статус корпоративного секретаря?
- 12) Які питання відносять до предмета відання комітету з питань призначень?
- 13) Які питання відносяться до предмета відання комітету з винагород?
- 14) Які питання відносяться до предмета відання комітету з питань аудиту?
- 15) Які підстави дострокового припинення повноважень члена наглядової ради акціонерного товариства?
- 16) Який строк повноважень ревізійної комісії акціонерного товариства?
- 17) Які функції виконує аудитор в акціонерному товаристві?
- 18) Які підстави проведення аудиторської перевірки в акціонерному товаристві?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

- 1) Алексєєва О. Є. Члени наглядової ради акціонерного товариства: особливості взаємовідносин із акціонерним товариством. Форум права. 2012. № 2. С. 23 – 27.
- 2) Кашанина Т. В. Корпоративное право: учебное пособие для академического бакалавриата. М.: Издательство Юрайт, 2017. 189 с.
- 3) Кібенко О., Пендак Сарбах А. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз acquis ЄС та законодавства України / за заг. ред. А. Пендак Сарбах, Ю. Мовчан. К.: ЮСТИНІАН, 2006. 496 с.
- 4) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.
- 5) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.

6) Мягкий А. В. Корпоративне управління за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2017. 20 с.

7) Пилипко О. В. Право акціонерів товариства на обрання незалежного директора. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. 2016. № 22. С. 133 – 136.

8) Порядок утворення, організації діяльності та ліквідації наглядової ради державного унітарного підприємства та її комітетів. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. № 142.

9) Примірне положення про корпоративного секретаря акціонерного товариства, в статутному капіталі якого корпоративні права держави перевищують 50 відсотків. Наказ Фонду державного майна України від 19. 03. 2015 р. № 356.

10) Принципи корпоративного управління для банків Базельського комітету з питань банківського нагляду від 08. 07. 2015 р.

11) Принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Переклад з англійської. Офіційний текст англійською мовою: URL: <http://www.oecd.org>

12) Принципи корпоративного управління, затверджені рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22 липня 2014 р. № 955. Відомості Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. 2014. № 138.

13) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.

14) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах: Закон України 1983-19 від 23. 03. 2017 р. Відомості Верховної Ради. 2017. № 25. Ст. 289.

15) Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05. 07. 2012 року № 5080-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 29. Ст. 337.

16) Про порядок застосування окремих норм Закону України «Про акціонерні товариства» щодо порядку обрання членів наглядової ради акціонерного товариства шляхом кумулятивного голосування. Роз'яснення затверджено рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 23 лютого 2010 року № 305.

17) Про порядок застосування частини першої статті 54 Закону України «Про акціонерні товариства» щодо переобрання голови наглядової ради акціонерного товариства. Роз'яснення затверджено рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 23 лютого 2010 року № 234.

18) Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21 вересня 2006 року № 185-V. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 46. Ст. 456.

19) Смітюх А. В. Корпоративне право у схемах: Навчальний посібник. Вид. 2, змін і доп. К.: Істина, 2012. 244 с.

20) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

Тема 10. Органи управління в товариствах з обмеженою і додатковою відповідальністю (8 год.)

Методичні рекомендації:

У ході самостійного вивчення вказаної теми необхідно проаналізувати норми корпоративного законодавства та локальні акти товариства з обмеженою відповідальністю з метою отримання знань щодо порядку проведення загальних зборів учасників, представництва учасників на загальних зборах та порядку прийняття і оформлення ними рішень за результатами проведення загальних зборів учасників. Крім того, доцільно розглянути специфіку діяльності інших органів управління товариством з обмеженою відповідальністю, а саме діяльність виконавчого органу в зовнішніх відносинах з третіми особами та відповідальність членів виконавчого органу за шкоду, заподіяну їх діями товариству з обмеженою відповідальністю, а також особливості припинення повноважень членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю.

Завдання:

1. Охарактеризуйте особливості представництва учасників на загальних зборах товариства з обмеженою відповідальністю.
2. Складіть проект протоколу загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю.
3. Дайте правову характеристику представництва виконавчим органом товариства з обмеженою відповідальністю перед третіми особами.
4. Окресліть специфіку відповідальності членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю.
5. Охарактеризуйте підстави, способи та правові наслідки припинення повноважень членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю.

Термінологічний словник: товариство з обмеженою відповідальністю, загальні збори учасників, протокол загальних зборів учасників, заочне голосування, прийняття рішень шляхом опитування, наглядова рада, одноосібний виконавчий орган, колегіальний виконавчий орган, директор, дирекція, генеральний директор, цивільно-правовий договір, трудовий договір (контракт), посадові особи товариства, аудиторська фірма, аудиторська перевірка.

Індивідуальні завдання: «Порівняльно-правова характеристика здійснення управління в товариствах з обмеженою відповідальністю за законодавством України, Польщі, Німеччини та Австрії», «Проаналізуйте судову практику

вирішення спорів про визнання рішень загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю недійсними».

Питання для самоконтролю:

- 1) Які підстави скликання загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю?
- 2) Який орган здійснює скликання загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю?
- 3) Який порядок скликання загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю?
- 4) У якому документі фіксується перебіг загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю та прийняті ним рішення?
- 5) Які особливості прийняття рішень з питань, винесених на порядок денний на загальних зборах учасників товариства з обмеженою відповідальністю?
- 6) Які особливості прийняття рішень загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю шляхом опитування?
- 7) Які особливості проведення загальних зборів учасників товариством, що має одного учасника?
- 8) За яким договором особа набуває правового статусу члена наглядової ради товариства з обмеженою відповідальністю?
- 9) Які питання відносяться до компетенції виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю?
- 10) Який порядок прийняття рішень виконавчим органом товариства з обмеженою відповідальністю?
- 11) Які способи припинення повноважень виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю?
- 12) Які особливості відповідальності членів наглядової ради та членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю?
- 13) У яких випадках проводиться аудиторська перевірка фінансово-господарської діяльності товариства з обмеженою відповідальністю?
- 14) Які особи є посадовими особами товариства з обмеженою відповідальністю?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

- 1) Přemysl Raban. Общие положения правового регулирования общества с ограниченной ответственностью в Чешской Республике. Міжнародний журнал «Право і суспільство»: за ред. д-ра юрид. наук, проф. Васильєвої В. А. Випуск 3. Івано-Франківськ: Фоліант, 2016. С. 94 – 104.
- 2) Бобрик В. І. Правова природа, порядок і правові наслідки усунення керівника господарського товариства від виконання своїх обов'язків. Проблеми охорони прав суб'єктів корпоративних правовідносин: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 10-ій річниці створення Лабораторії з вивчення проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва Національної академії правових

наук України. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2012. С. 12 – 17.

3) Воцинар Ю. Товариства з обмеженою відповідальністю – що потрібно ринку? Вісник Центру комерційного права. С. 8 – 11.

4) Дванадцята Директива Ради № 89/667/ЄЕС від 21. 12. 1989 року стосовно одноосібних приватних компаній з обмеженою відповідальністю.

5) Короташ Я. О. Наглядова рада в товаристві з обмеженою відповідальністю як елемент системи захисту корпоративних прав учасників товариства. Юридичний науковий електронний журнал. 2014. № 2. С. 31 – 34.

6) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.

7) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.

8) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.

9) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Сарақун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.

10) Кравчук В. Відкликання голови виконавчого органу товариства. Українське комерційне право, 2012. № 12. С. 14 – 19.

11) Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. К.: Істина, 2008. 720 с.

12) Лукач І. В., Фірсанов В. Д. Проблеми та перспективи створення наглядової ради в товаристві з обмеженою відповідальністю відповідно до законодавства України. Порівняльно-аналітичне право. 2014. №2. С. 159 – 161.

13) Майданик Р. А. Відповідальність керівників господарських товариств за збитки, заподіяні внаслідок неналежного здійснення своїх повноважень. Юридична Україна (щомісячний правовий часопис). 2008. № 8. С. 36 – 41.

14) Мягкий А. В. Поняття керівника господарського товариства. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 168 – 173.

15) Петшиковський К. Правовий характер рішення зборів господарського товариства і кооперативу. Gdanskіe Studia Prawnicze. 2016. том XXXVI. С. 307 – 325.

16) Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1577-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.

17) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05. 2003 року № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31-32. Ст. 263.

18) Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 року № 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16>.

19) Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV. Офіційний вісник України. 2004. № 15. Ст. 1028.

20) Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24. 10. 2008 року № 13. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>.

21) Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України № 4666 від 10. 01. 2018 р.

22) Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням приватного підприємства «ІКЮ» щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 61 Сімейного кодексу України від 19 вересня 2012 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-12>.

23) Смітюх А. В. Корпоративне право у схемах: навчальний посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. 322 с.

24) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

25) Черненко О. А. Проблеми законодавчого визначення кворуму загальних зборів господарських товариств. Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні. С. 150 – 152.

Тема 11. Управління у повних і командитних товариствах (6 год.)

Методичні рекомендації:

При самостійному вивченні теми необхідно розкрити особливості управління у повному та командитному товаристві з урахуванням специфіки скликання, проведення і прийняття рішень на зборах учасників повного та командитного товариства, розглянути форми ведення справ повного та командитного товариства, представництво уповноваженими учасниками товариства перед третіми особами та правові наслідки перевищення повноважень учасника повного та командитного товариства на вчинення дій від імені товариства, а також визначити правовий статус вкладника в управлінні командитним товариством і його відповідальність за порушення норм законодавства про представництво товариства без відповідних повноважень.

Завдання:

1. Охарактеризуйте порядок скликання і проведення зборів учасників (повних учасників) у повних і командитних товариствах.

2. Розкрийте специфіку управління повним і командитним товариством.

3. Проаналізуйте форми ведення справ повного та командитного товариства.

Термінологічний словник: повне товариство, командитне товариство, управління товариством, ведення справ товариства, учасник, повний учасник, вкладник, повноваження, представництво, довіреність.

Індивідуальні завдання: «Порівняльно-правова характеристика управління у повному та командитному товаристві за законодавством України, Польщі, Німеччини та Австрії», «Права та обов'язки вкладника в командитному товаристві».

Питання для самоконтролю:

- 1) Яка специфіка проведення зборів учасників у повному та командитному товаристві?
- 2) Який порядок прийняття рішень зборами учасників у повному товаристві?
- 3) Які особливості прийняття рішень повними учасниками щодо управління командитним товариством?
- 4) Який порядок ведення справ повного товариства?
- 5) Які підстави припинення повноважень учасника повного товариства на ведення справ товариством?
- 6) На підставі яких документів учасники повного товариства мають право діяти від імені товариства перед третіми особами?
- 7) Які особливості представництва повного та командитного товариства перед третіми особами?
- 8) Які правові наслідки перевищення повноважень учасником повного та командитного товариства щодо представництва у відносинах з третіми особами?
- 9) Які підстави припинення повноважень учасника повного товариства на ведення справ товариства за рішенням суду?
- 10) Який правовий статус вкладника в сфері управління командитним товариством?
- 11) Чи настає відповідальність для вкладник командитного товариства за вчинення від імені товариства дій перед третіми особами без відповідних повноважень?
- 12) У якому випадку вкладник командитного товариства звільняється від відповідальності за дії вчинені від імені товариства перед третіми особами без відповідних повноважень?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

- 1) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
- 2) Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.

3) Ковалишин О. Р. Перспективи удосконалення правового статусу командитного товариства в Україні. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 121 – 125.

4) Ковалишин О. Р. Правовий статус повного товариства за законодавством Чехії. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць за матеріалами XV Міжнародної науково-практичної конференції / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 101 – 105.

5) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.

6) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.

7) Мельник О. О. Корпоративне право України. Навчально-практичний посібник із зразками документів. К.: ФОП Мельник О. О., 2008. 368 с.

8) Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1577-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.

9) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05. 2003 року № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31-32. Ст. 263.

10) Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 року № 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16>.

11) Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24. 10. 2008 року № 13. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>.

12) Симонян Ю. Ю. Аналіз правового становища командитного товариства за законодавством України. Актуальні проблеми держави і права. С. 279 – 282.

13) Смітюх А. В. Корпоративне право у схемах: навчальний посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. 322 с.

14) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

Тема12. Особливості управління у виробничих кооперативах та інших юридичних особах корпоративного типу (6 год.)

Методичні рекомендації:

У ході самостійного вивчення теми необхідно розкрити діяльність органів управління таких юридичних осіб корпоративного типу як виробничі кооперативи, приватні підприємства, фермерські господарства, наукові парки та інші. При цьому важливо вміти розмежовувати засади діяльності приватного підприємства та товариства з обмеженою відповідальністю, що мають ряд спільних рис щодо управління діяльністю таких юридичних осіб. Слід знати тенденції розвитку нових форм ведення бізнесу, а саме через створення сімейних компаній, у яких ключову роль в управлінні компанією відіграють її члени, які тісно пов'язані родинними зв'язками, що неодмінно впливає на структуру управління, а також на мету та поставлені завдання сімейної компанії.

Завдання:

1. Охарактеризуйте органи управління виробничого кооперативу та їх повноваження.
2. Розкрийте сутність корпоративного управління у сімейній компанії.
3. Охарактеризуйте переваги та недоліки перетворення сімейної компанії на публічне акціонерне товариство.
4. Зробіть порівняльно-правову характеристику діяльності товариства з обмеженою відповідальністю і приватного підприємства.

Термінологічний словник: виробничий кооператив, приватне підприємство, фермерське господарство, науковий парк, сімейна компанія, власники, менеджери, члени ради директорів, члени родини, сімейна конституція, сімейні збори, сімейна рада, консультативна рада, рада директорів, незалежні члени ради директорів, генеральний директор.

Індивідуальні завдання: «Управління у приватних підприємствах», «Особливості управління фермерського господарства як юридичної особи корпоративного типу», «Органи управління наукового парку».

Питання для самоконтролю:

- 1) Які принципи діяльності виробничого кооперативу?
- 2) Які питання відносяться до компетенції загальних зборів виробничого кооперативу?
- 3) Які підстави та черговість проведення загальних зборів виробничого кооперативу?
- 4) Які питання відносяться до компетенції правління виробничого кооперативу?

- 5) Який порядок проведення засідань правління виробничого кооперативу та прийняття ним рішень?
- 6) Які функції виконує виконавчий директор виробничого кооперативу?
- 7) Які підстави створення і діяльності спостережної ради виробничого кооперативу?
- 8) Які функції виконує ревізійна комісія (ревізор) у виробничому кооперативі?
- 9) Дайте визначення поняття «сімейна компанія».
- 10) Яку роль відіграють члени родини в управлінні бізнесом у сімейній компанії?
- 11) Що являє собою сімейна конституція та з яких елементів складається?
- 12) Які є інститути управління сімейними бізнесом?
- 13) Які завдання і функції сімейних зборів у сімейній компанії?
- 14) Яка мета створення і функціонування сімейної ради в сімейній компанії?
- 15) Для чого і яким органом створюється офіс сімейної компанії?
- 16) Які основні завдання ради директорів у сімейній компанії?
- 17) Яка роль консультативної ради в сімейній компанії?
- 18) Яке значення мають незалежні члени ради директорів у сімейній компанії?
- 19) У чому полягає діяльність керівництва в сімейній компанії?
- 20) Яка мета перетворення сімейної компанії на публічне акціонерне товариство?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

- 1) Жабя М. Декілька зауважень щодо оскарження рішення загальних зборів членів кооперативу у польському праві. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць за матеріалами XV Міжнародної науково-практичної конференції / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 85 – 90.
- 2) Бек Ю. Б. Правовий статус приватного підприємства. Вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин. Всеукраїнська науково-практична конференція: Збірник наукових праць / Ред. кол.: О. Д. Крупчан, В. В. Луць, В. А. Васильєва, І. Б. Саракун. К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2012. С. 76 – 79.
- 3) Бобрик В. І. Сімейні компанії в Україні: окремі проблеми правового регулювання й корпоративного управління. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць за матеріалами XV Міжнародної науково-практичної конференції / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 32 – 36.

4) Вартанян А.М. Законодательное регулирование правового положения производственных кооперативов в Республике Беларусь и Украине: сравнительно-правовой анализ. Корпоративне право України та інших європейських країн: порівняльно-правова характеристика: Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Івано-Франківськ, 2014. С. 98 – 104.

5) Ватуля І. Д., Гладка Л. О. Організація обліку у фермерських господарствах: Навч. пос. К.: Центр учбової літератури. 2009. 312 с.

6) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.

7) Добкіна К. Р., Перерва Т. О. Особливості правового статусу виробничих кооперативів як суб'єкта господарювання. Юридичні науки. Молодий вчений. 2014. № 11 (14). С. 152 – 154.

8) Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.

9) Корпоративне управління у сімейному бізнесі. Посібник IFC. Міжнародна фінансова корпорація 2121 Pennsylvania Ave. NW, Washington DC 20433, United States of America, 2010 рік.

10) Мельник О. О. Корпоративне право України. Навчально-практичний посібник із зразками документів. К.: ФОП Мельник О. О., 2008. 368 с.

11) Олійник А. С. Особливості функціонування фермерських господарств в Україні. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2015. № 4 (32). С. 64 – 67.

12) Піддубна В. Ф. Цивільно-правовий статус виробничого кооперативу. Університетські наукові записки. 2014. № 4(52). С. 69 – 79.

13) Полятикіна Л. І., Кадацька А. М. Стан та перспективи розвитку фермерських господарств в Україні. Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». 2016. № 1, 2. С. 43 – 47.

14) Про кооперацію: Закон України від 10. 07. 2003 року № 1087-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 5. Ст. 35.

15) Про споживчу кооперацію: Закон України від 10. 04. 1992 року № 2265-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. №30. Ст. 414.

16) Про фермерське господарство: Закон України від 19. 06. 2003 року № 973-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 45. Ст. 363.

17) Сіщук Л. В. Особливості здійснення управління у приватному підприємстві. Проблеми цивільного права і процесу: тези доп. учасників наук.-проф. конф., присвяч. світлій пам'яті О. А. Пушкіна, 19-20 травня 2017 р. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Харків. обласний осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів». Харків: ХНУВС, 2017. С. 272 – 275.

18) Уркевич В. Окремі правові питання створення фермерських господарств / В. Уркевич, О. Браніцький // Підприємництво, господарство і право. 2011. № 3. С. 160 – 162.

19) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

20) Шульга М. В. Фермерське господарство: правові засади створення, функціонування та припинення: навч.-практ. посіб. / М. В. Шульга, В. П. Жушман, П. Ф. Кулинич, В. Ю. Уркевич; за заг. ред. М. В. Шульги. Х.: ТОВ «Одіссей», 2004. 464 с.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 1) У чому полягає сутність поняття «корпоративне управління»?
- 2) Чим зумовлене зростання ролі корпоративного управління в Україні?
- 3) Які сучасні риси корпоративного управління?
- 4) Які основні функції корпоративного управління?
- 5) Які нормативно-правові акти регулюють порядок здійснення корпоративного управління?
- 6) Які основні елементи характеризують моделі корпоративного управління?
- 7) У чому полягає особливість англо-американської моделі корпоративного управління?
- 8) Які дії вимагають схвалення акціонерів у німецькій моделі корпоративного управління?
- 9) Які учасники корпоративних відносин у німецькій моделі корпораціями?
- 10) У чому полягає сутність японської моделі корпоративного управління?
- 11) Що являє собою «кейрецу»?
- 12) Які особливості перехідної моделі корпоративного управління?
- 13) Який тип контролю над корпораціями використовуються в інсайдерській і аутсайдерській системах корпоративного управління?
- 14) У чому сутність європейських рекомендацій і принципів корпоративного управління для нелістингових компаній?
- 15) Яке основне спрямування Міжнародної мережі з корпоративного управління (ММКУ)?
- 16) Які особливості ставлення Міжнародної мережі з корпоративного управління до принципів ОЕСР?
- 17) У чому сутність принципів корпоративного управління Міжнародної мережі з корпоративного управління (ММКУ)?
- 18) Які основні завдання Конфедерації європейських асоціацій акціонерів «Євроакціонери»?
- 19) У чому сутність рекомендацій стосовно діяльності корпорацій, розроблених конфедерацією «Євроакціонери»?
- 20) Яку роль відіграють міжнародні та національні стандарти при здійсненні корпоративного управління?
- 21) Які існують найбільш відомі національні кодекси корпоративної поведінки?
- 22) Дайте визначення понять «учасник корпоративного управління» і «суб'єкт корпоративного управління».
- 23) Які існують дефініції поняття «корпорація» в економічному та правовому значеннях?
- 24) Яке визначення поняття «корпорація» містяться в законодавстві України?
- 25) Які основні ознаки корпорації?
- 26) Які особливості притаманні системі управління в асоціації, концерні, консорціумі, холдинговій компанії?

- 27) Які існують господарські товариства корпоративного типу і яка їх правова характеристика?
- 28) Які господарські товариства некорпоративного типу і які основні риси притаманні їм як корпораціям?
- 29) У чому полягає діяльність учасників депозитарної системи України в контексті впливу на корпоративне управління?
- 30) Які державні органи здійснюють вплив на систему корпоративного управління?
- 31) Яка правова оцінка діяльності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку як учасника корпоративного управління?
- 32) Які основні завдання Фонду державного майна України в сфері приватизації державного майна?
- 33) Які повноваження Фонду державного майна України в сфері управління корпоративними правами держави?
- 34) Які повноваження Антимонопольного комітету України в сфері корпоративного управління?
- 35) Який орган здійснює державне регулювання ринку цінних паперів в Україні?
- 36) Який вплив мають недержавні органи на систему корпоративного управління?
- 37) Назвіть професійних учасників фондового ринку.
- 38) Які основні функції фінансових посередників у системі корпоративного управління?
- 39) У чому полягає сутність професійної діяльності з торгівлі цінними паперами?
- 40) Які правові засади діяльності фондової біржі та її вплив на систему корпоративного управління?
- 41) Які особливості правового статусу засновника, учасника, акціонера як суб'єктів корпоративного управління?
- 42) Яка роль інвестора в правовому середовищі корпоративного управління?
- 43) Які існують органи управління юридичної особи корпоративного типу та яка правова оцінка їх діяльності?
- 44) Які особливості правового статусу професійних менеджерів?
- 45) У чому полягає сутність корпоративних прав як об'єктів корпоративного управління?
- 46) Яка сутність господарських товариств як об'єктів корпоративного управління?
- 47) Який порядок створення юридичної особи корпоративного типу?
- 48) Який порядок проведення установчих зборів у товариствах з обмеженою відповідальністю і приватних підприємствах?
- 49) Які особливості створення повних і командитних товариств?
- 50) Яка специфіка створення виробничих кооперативів?
- 51) Які органи здійснюють державну реєстрацію юридичних осіб?

52) Який порядок подання документів для державної реєстрації юридичної особи та вимоги до їх оформлення?

53) Який перелік документів подається заявником для державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу?

54) Який порядок проведення державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу?

55) Який строк розгляду документів, поданих для державної реєстрації юридичної особи корпоративного типу?

56) Які підстави зупинення розгляду документів, поданих для державної реєстрації юридичної особи?

57) Які підстави та порядок відмови в державній реєстрації юридичної особи?

58) Які є види установчих документів юридичної особи корпоративного типу та вкажіть у яких організаційно-правових формах підприємницьких юридичних осіб застосовуються?

59) Який зміст статуту акціонерного товариства?

60) Які відомості мають міститися у статуті товариства з обмеженою відповідальністю?

61) Які відомості мають міститися у статуті товариства з додатковою відповідальністю?

62) Яка правова природа засновницького договору повного та командитного товариства?

63) Які відомості мають бути зазначені в засновницькому договорі повного товариства?

64) Які відомості мають бути зазначені в засновницькому договорі командитного товариства?

65) Які особливості затвердження меморандуму?

66) У чому полягає завдання модельного статуту?

67) Який порядок внесення змін до установчих документів юридичної особи корпоративного типу?

68) Який порядок державної реєстрації внесення змін до установчих документів юридичної особи корпоративного типу?

69) Які підстави та порядок визнання установчих документів юридичної особи корпоративного типу недійсними?

70) За рахунок якого майна формується капітал акціонерного товариства?

71) Яке визначення поняття статутного капіталу юридичної особи?

72) Який мінімальний розмір статутного капіталу акціонерного товариства?

73) Хто може приймати рішення про збільшення статутного капіталу акціонерного товариства?

74) Які є способи збільшення статутного капіталу акціонерного товариства?

75) Чи має право акціонерне товариство збільшувати статутний капітал з метою покриття збитків?

76) Впродовж якого строку господарське товариство повідомляє кредиторів про прийняття рішення про зменшення статутного капіталу?

77) З якою метою здійснюється зменшення статутного капіталу?

78) Чи може консолідація і дроблення акцій призводити до зміни статутного капіталу акціонерного товариства?

79) Чи встановлений мінімальний розмір статутного капіталу для товариств з обмеженою відповідальністю?

80) Який порядок формування статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю?

81) Яке визначення поняття «власний капітал» акціонерного товариства?

82) Як формується резервний капітал підприємницького товариства?

83) З якого майна формується неподільний фонд виробничого кооперативу?

84) Яке призначення пайового фонду виробничого кооперативу?

85) Що може бути вкладом до статутного (складеного) капіталу підприємницького товариства?

86) Яке майно не може бути предметом вкладу до статутного (складеного) капіталу підприємницького товариства?

87) Який порядок оцінки вкладів засновників до статутного (складеного капіталу) підприємницького товариства?

88) Які особливості оплати акцій засновниками акціонерного товариства?

89) Як визначається ринкова вартість майна, що вноситься засновниками в рахунок оплати акцій у разі створенні акціонерного товариства?

90) Яка компетенція виконавчого органу акціонерного товариства?

91) Яким органам акціонерного товариства підзвітний виконавчий орган?

92) Які права та обов'язки має голова виконавчого органу акціонерного товариства?

93) Яка особа може бути членом виконавчого органу акціонерного товариства?

94) Який строк повноважень виконавчого органу акціонерного товариства?

95) Які способи припинення повноважень голови та членів виконавчого органу акціонерного товариства?

96) Які особливості проведення засідання виконавчого органу акціонерного товариства?

97) Які особи згідно закону не можуть бути посадовими особами органів акціонерного товариства?

98) Які вимоги до діяльності посадових осіб органів акціонерного товариства?

99) Які є способи заміщення посад в органах управління акціонерного товариства?

100) У чому полягає прозорість діяльності наглядової ради акціонерного товариства?

101) Які питання належать до виключної компетенції наглядової ради акціонерного товариства?

102) Який порядок обрання членів наглядової ради акціонерного товариства?

103) Які особливості кумулятивного голосування, що застосовується при обранні членів наглядової ради акціонерного товариства?

- 104) Дайте визначення поняття «незалежний член наглядової ради» (незалежний директор).
- 105) Хто не може вважатися незалежним директором?
- 106) Який порядок обрання голови наглядової ради акціонерного товариства?
- 107) Який порядок проведення засідання наглядової ради акціонерного товариства?
- 108) Які комітети створюються наглядовою радою акціонерного товариства?
- 109) Який порядок утворення комітетів наглядової ради акціонерного товариства?
- 110) Який правовий статус корпоративного секретаря?
- 111) Які питання відносять до предмета відання комітету з питань призначень?
- 112) Які питання відносяться до предмета відання комітету з винагород?
- 113) Які питання відносяться до предмета відання комітету з питань аудиту?
- 114) Які підстави дострокового припинення повноважень члена наглядової ради акціонерного товариства?
- 115) Який строк повноважень ревізійної комісії акціонерного товариства?
- 116) Які функції виконує аудитор в акціонерному товаристві?
- 117) Які підстави проведення аудиторської перевірки в акціонерному товаристві?
- 118) Які підстави скликання загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю?
- 119) Який орган здійснює скликання загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю?
- 120) Який порядок скликання загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю?
- 121) У якому документі фіксується перебіг загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю та прийняті ним рішення?
- 122) Які особливості прийняття рішень з питань, винесених на порядок денний на загальних зборах учасників товариства з обмеженою відповідальністю?
- 123) Які особливості прийняття рішень загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю шляхом опитування?
- 124) Які особливості проведення загальних зборів учасників товариством з обмеженою відповідальністю, що має одного учасника?
- 125) За яким договором особа набуває правового статусу члена наглядової ради товариства з обмеженою відповідальністю?
- 126) Які питання відносяться до компетенції виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю?

- 127) Який порядок прийняття рішень виконавчим органом товариства з обмеженою відповідальністю?
- 128) Які способи припинення повноважень виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю?
- 129) Які особливості відповідальності членів наглядової ради та членів виконавчого органу товариства з обмеженою відповідальністю?
- 130) У яких випадках проводиться аудиторська перевірка фінансово-господарської діяльності товариства з обмеженою відповідальністю?
- 131) Які особи є посадовими особами товариства з обмеженою відповідальністю?
- 132) Яка специфіка проведення зборів учасників у повному та командитному товаристві?
- 133) Який порядок прийняття рішень зборами учасників у повному товаристві?
- 134) Які особливості прийняття рішень повними учасниками щодо управління командитним товариством?
- 135) Який порядок ведення справ повного товариства?
- 136) Які підстави припинення повноважень учасника повного товариства на ведення справ товариством?
- 137) На підставі яких документів учасники повного товариства мають право діяти від імені товариства перед третіми особами?
- 138) Які особливості представництва повного та командитного товариства перед третіми особами?
- 139) Які правові наслідки перевищення повноважень учасником повного та командитного товариства щодо представництва у відносинах з третіми особами?
- 140) Які підстави припинення повноважень учасника повного товариства на ведення справ товариства за рішенням суду?
- 141) Який правовий статус вкладника в сфері управління командитним товариством?
- 142) Чи настає відповідальність для вкладника командитного товариства за вчинення від імені товариства дій перед третіми особами без відповідних повноважень?
- 143) У якому випадку вкладник командитного товариства звільняється від відповідальності за дії вчинені від імені товариства перед третіми особами без відповідних повноважень?
- 144) Які принципи діяльності виробничого кооперативу?
- 145) Які питання відносяться до компетенції загальних зборів виробничого кооперативу?
- 146) Які підстави та черговість проведення загальних зборів виробничого кооперативу?
- 147) Які питання відносяться до компетенції правління виробничого кооперативу?

- 148) Який порядок проведення засідань правління виробничого кооперативу та прийняття ним рішень?
- 149) Які функції виконує виконавчий директор виробничого кооперативу?
- 150) Які підстави створення і діяльності спостережної ради виробничого кооперативу?
- 151) Які функції виконує ревізійна комісія (ревізор) у виробничому кооперативі?
- 152) Дайте визначення поняття «сімейна компанія».
- 153) Яку роль відіграють члени родини в управлінні бізнесом у сімейній компанії?
- 154) Що являє собою сімейна конституція та з яких елементів складається?
- 155) Які є інститути управління сімейними бізнесом?
- 156) Які завдання і функції сімейних зборів у сімейній компанії?
- 157) Яка мета створення і функціонування сімейної ради в сімейній компанії?
- 158) Для чого і яким органом створюється офіс сімейної компанії?
- 159) Які основні завдання ради директорів у сімейній компанії?
- 160) Яка роль консультативної ради в сімейній компанії?
- 161) Яке значення мають незалежні члени ради директорів у сімейній компанії?
- 162) У чому полягає діяльність керівництва в сімейній компанії?
- 163) Яка мета перетворення сімейної компанії на публічне акціонерне товариство?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

- 1) Антошко Т. Р. Інсайдерська та аутсайдерська складові сучасного корпоративного управління: системний підхід. Економіка та держава. 2009. № 1(73). С. 41 – 44.
- 2) Баглей Р. Р. Формування вітчизняної моделі корпоративного управління. Міжнародний науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки». 2014. № 1 (23). С. 199 – 206.
- 3) Березянюк Т. В. Корпоративне управління як індикатор інституціональних змін в економіках перехідного періоду. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 1. С. 36 – 42.
- 4) Велика О. Ю., Заславська К. А. Місце інсайдерської та аутсайдерської моделей корпоративного управління в економіці України. Економіка та управління підприємствами. 2017. № 10. С. 207 – 212.
- 5) Головіна Я. С. Сутність корпоративного управління. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. № 4. С. 335 – 339.
- 6) Горлач Н. Ю. Корпоративне управління акціонерними товариствами у післяприватизаційний період: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к. е. н., Львів. 2003. 28 с.
- 7) Гречаний В. М. Сутність корпоративного управління та особливості формування корпоративного сектора в країнах з перехідною економікою. Вісник Сумського національного аграрного університету. 2012. № 11 (54). С. 20 – 25.
- 8) Давыдова М. Л. Локальный (корпоративный) нормативно-правовой акт как предмет теории права: модификация понятия и терминологические дискуссии. Вестник ВолГУ. Серия 5: Юриспруденция. 2016. №1 (30) . С. 93 – 98.
- 9) Дєєва Н. Е. Сутність і моделі корпоративного управління у контексті глобалізації фінансових ринків. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 19. С. 7 – 11.
- 10) Довгань Л. Є., Пастухова В. В., Савчук Л. М. Корпоративне управління. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 174 с.
- 11) Свтушевський В. А. Корпоративне управління: підручник: затв. МОН України. К.: Знання, 2006. 406 с.
- 12) Задохайло Д. В., Кібенко О. Р., Назарова Г. В. Корпоративне управління: навч. посібник: рек. МОН України як навч. посібник для студ. ВНЗ / МОН України. Х.: Еспада, 2003. 687 с.
- 13) Ігнат'єва І. А. Корпоративне управління. Підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 600 с.
- 14) Ілляшенко С. М. Умови та особливості становлення корпоративної культури вітчизняних підприємств. Проблеми економіки. 2012. № 3. С. 114 – 118.

- 15) Іоненко К. В. Особливості становлення системи корпоративного управління на фондовому ринку України. Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. 2010. № 4 (43). С. 37 – 42.
- 16) Кашанина Т. В. Корпоративное право: учебное пособие для академического бакалавриата. М.: Издательство Юрайт, 2017. 189 с.
- 17) Кібенко О., Пендак Сарбах А. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз acquis ЄС та законодавства України / за заг. ред. А. Пендак Сарбах, Ю. Мовчан. К.: ЮСТИНІАН, 2006. 496 с.
- 18) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.
- 19) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Саракун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.
- 20) Корпоративне управління: інституціональні аспекти: монографія / за ред. Л. Є. Довгань. К.: Політехніка, 2006. 340 с.
- 21) Корпоративні відносини: методологія дослідження та механізми функціонування: монографія. Л. І. Дмитриченко, А. М. Хімченко, М. О. Кужелев та ін. Донецьк: Східний видавничий дім, 2012. 160 с.
- 22) Крамин Т. В., Петрова Е. А. Развитие института корпоративного управления в России. Казань: Изд-во «Познание» ИЭУП, 2009. 144 с.
- 23) Мягкий А. В. Корпоративне управління за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2017. 20 с.
- 24) Обельницька Х. В. Основні риси сучасного корпоративного управління в Україні. Економічний аналіз. 2014. Том 15. № 3. С. 93 – 100.
- 25) Принципи корпоративного управління, затверджені рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22 липня 2014 р. № 955. Відомості Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. 2014. № 138.
- 26) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.
- 27) Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV. Офіційний вісник України. 2004. № 15. Ст. 1028.
- 28) Романюк В. М. Еволюція розвитку моделей корпоративного управління в умовах конкуренції. БІЗНЕСІНФОРМ. 2015. № 7. С. 288 – 294.
- 29) Спасибо-Фатєєва І., Кібенко О., Борисова В. Корпоративне управління. Монографія. За ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Х.: Право, 2007. 500 с.
- 30) Супрун Н. А. Еволюція вітчизняної моделі корпоративного управління: монографія. К.: КНЕУ, 2009. 270 с.
- 31) Суржик В. Г. Роль корпоративного управління в умовах трансформації економіки. Науковий вісник ЧДІЕУ. 2011. № 2 (10). С. 139 – 144.
- 32) Сучков А. В., Кінцель А. Д. Моделі корпоративного управління: світовий досвід та вітчизняні реалії. Збірник наукових праць Таврійського державного

агротехнологічного університету (економічні науки). 2014. №2(26). С. 228 – 235.

33) Спасибо-Фатєєва І., Кібенко О., Борисова В. Корпоративне управління. Монографія. За ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Х.: Право, 2007. 500 с.

34) Уманців Ю. М. Формування української моделі корпоративного управління. Економіка. Фінанси. Право. 2010. № 3. С. 10 – 13.

35) Чихачова Ю. С. Особливості становлення національної моделі корпоративного управління в контексті приватизації. Актуальні Проблеми Економіки. 2009. № 7(97). С. 77 – 85.

36) Штерн Г. Ю. Корпоративне управління: Навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2009. 278 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://zakon.rada.gov.ua> – законодавство України: офіційний сайт Верховної Ради України

2. <http://www.president.gov.ua/> – офіційний сайт Президента України.

3. <http://www.kmu.gov.ua/control/> – офіційний сайт Кабінету Міністрів України.

4. <http://www.rada.gov.ua/> – офіційний сайт Верховної Ради України.

5. <https://minjust.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерства Юстиції України.

6. <https://www.nssmc.gov.ua/> – офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

7. <http://pidruchniki.ws/pravo/> – бібліотека українських підручників.